

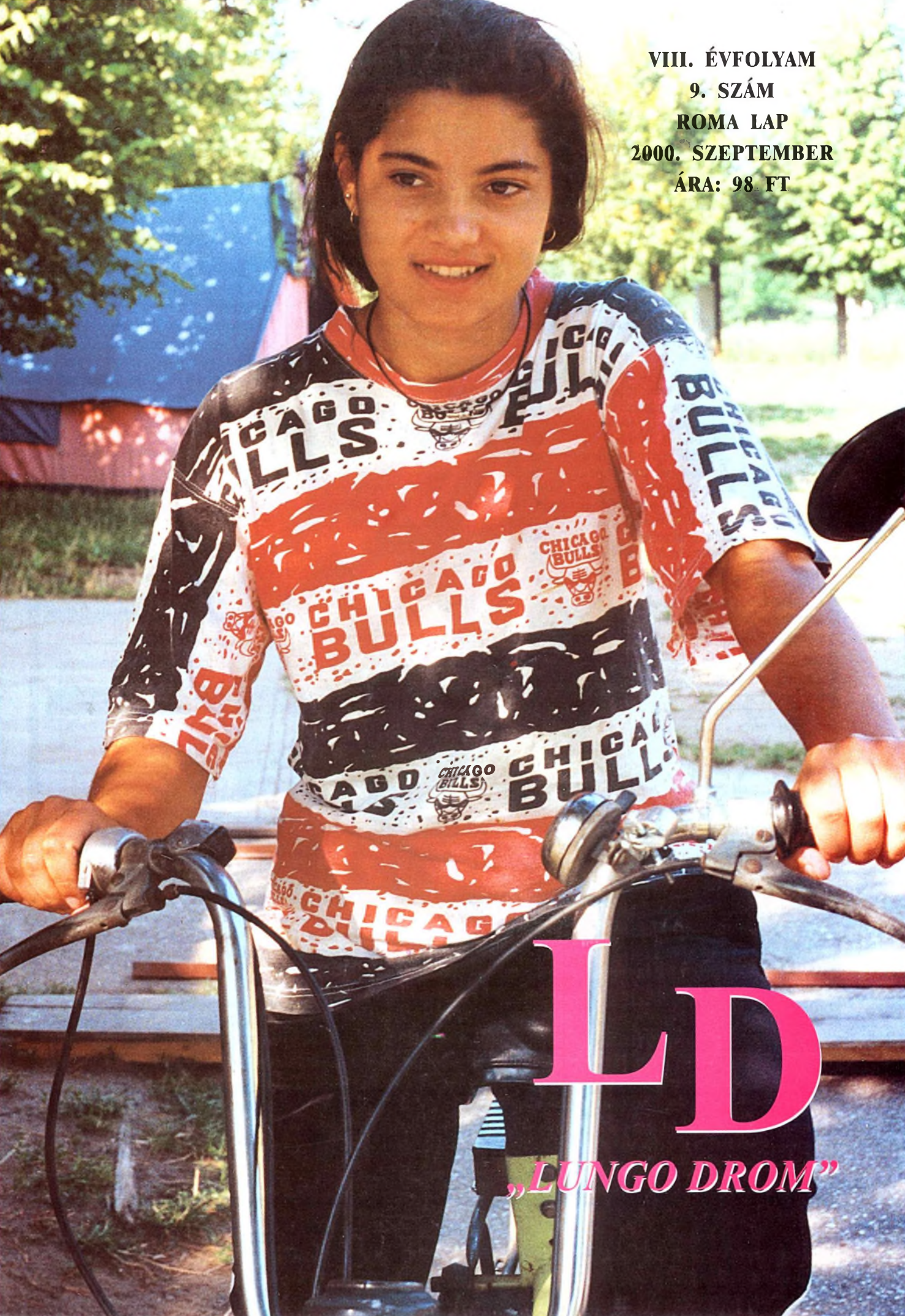
VIII. ÉVFOLYAM

9. SZÁM

ROMA LAP

2000. SZEPTEMBER

ÁRA: 98 FT

LD

„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V VAL

Tisztelt Főszerkesztőnő!

A szervezetünk 1999. június 3-án alakult meg 12 fővel. Ma már 65 fős a tagszáma. A zalacsányi településen 34 cigány család él, összlétszám 150 fő. Ebből a munkanélküliek aránya 80-90%-os. A szervezetünk fő célkitűzése a munkanélküliség megszüntetése. A munkanélküliség hatalmas problémát okoz a településünkön. A munkahely hiánya végett rosszak a szociális körülmények, a beiskolázási problémák igen nagyok, a megélhetési gondok mindenki előtt ismertek, így nem is tudom leírni milyen súlyosak. Sajnos a cigány nehezen, sőt szinte lehetetlen, hogy munkát kapjon. Segélyekből nem lehet megélni ezért szeretnénk zalacsányban munkát hozni a cigány lakosságnak.

Felmértük az igényeket, mindenki dolgozni akar. Itt kérjük mindazok segítségét, akik a cigányok nehéz sorsát

szívügyüknek tartják és segíteni szándékoznak. Gondoltunk olyan segítőkész emberekre, akik munkahelyet tudnának kitelepíteni vagy elképzelésünket szponzorálják.

Elképzelésünk a következő:

- Faipari tevékenységű munkák, játékok összeszerelése, vagy hasonló,
- Csomagolási tevékenységű munkák stb.

Mindenképpen szeretnénk ha folyamatos, egész évi foglalkoztatású, illetve több éven keresztül biztosított munkahelyet tudnának létesíteni. Ezzel sokat tudnánk segíteni a cigányság problémáján.

Tisztelettel:

Bogdán János LD elnök,
Orsós József LD alelnök.

Zalacsány, 2000. augusztus 18.

Tisztelt Farkas Flórián Úr!

Ezúton szeretnénk megköszönni, hogy a 2000. augusztus 14-18 között megrendezett „Árvízi Segélykoncertjeinket” Önök is segítettek, támogatták.

Besenyszög, Vezseny, Vámosújfalú és Tiszaróff, ahova ellátogattunk és ingyenes koncertet adtunk. Közel 2 millió forint értékű képviselő adományt, ajándékot juttattunk el a Magyar Máltai Szeretetszolgálat segítségével az arra rászorulóknak, amelyet Önök is ránk bízta.

Akcióknak nagy sikere és még nagyobb visszhangja volt. Köszönjük az Önök segítségét!

Munkájukhoz további sikereket kívánva, tisztelettel:

Végvári Ádám
és Gergely Róbert

Címlapon: Nyári Gyula felvétele

ROMA LAP

Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány

5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Telefon/Fax: 56/372-269

Főszerkesztő: Paksi Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő: Arabeszk 3 Bt.

Munkatársak: Botosné Kóti Lilla,
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Pálfi Elvira, Rácz Lajos

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:

REPRO STÚDIÓ Nyomdaipari Egyéni Cég

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Szerkesztőségünk

a mienktől eltérő véleményt is közli.

A leveleket rövidítve,

szerkesztett formában adjuk közre.

Enciklopédia

Hasi Kálmán

Hasi Kálmán, a felejthetetlen Piros Józsi zenekarának vezetője. 1871-ben született Szegeden, 10 éves korában növendéke lett a Szegedi Városi Zeneiskolának s az első vizsgát nagy sikerrel tette le, úgyhogy tanárai fényes jövőt jósoltak neki. A négy osztály elvégzése után már mint képzett zenész lépett ki és 16 éves korában mindjárt második vezető primása lett Piros Józsi szabadkai zenekarának. Az 1888-as párizsi világkiállításon a Magyar Csárdában játszott a szegedi zenekarral. A kitűnő kottistát nagy elismerésben részesítették az ott megforduló magyarok és nemzetközi vendégek.

1890-ben hazatérve, Szegeden zenekart alapított, és a legelőkelőbb éttermekben játszott.

1892-ben került Budapestre, és itt a Rémi szállodában játszott hosszabb ideig, majd Piros Józsi betegeskedése,

később halála miatt vezetője lett a zenekarnak.

1903-ban a Szegedi Nemzeti Színház által Dankó Pista szobra javára rendezett cigánymuzsikusz versenyen zajos tetszés mellett játszott és arany éremmel tért vissza Bácskába. Hasi Kálmán szegedi sikereiről a Bácskai Ellenőr így írt: „Amikor a Szegeden egészen ismeretlen primás a második felvonás után hegedűjének első halk hangját kicsalta, síri csendben figyelt az egész nézőtér... Sírt, zokogott a száraz fa kezében, s oly közvetlenséggel és hűséggel panaszkodtak azok az egyszerű húrok keze alatt az eljátszott nótákban kifejezésre jutó búst, és fájdalmat, hogy az önkéntelen meglepetés moraja hullámmozgott végig a nézőtérén.”

(Csemer Géza: Habishti)

Búcsú Rácz Lajostól

Aligha van fájdalmasabb, szívszorítóbb, mint a szeretett és tisztelt, s főleg fiatalabb pályatárstól búcsúzni, aki tele volt tervekkel, elképzelésekkel és soha, egy pillanatig sem szűnt meg feladni a harcot, a küzdelmet, amelyet tollal, szívvel, tiszta lekiismerettel szolgált élete végéig.

A döbbenettől összeszorul a torkom, sirással küszködök, mert még mindig felfoghatatlan, s nem akarom elhinni, hogy életvalóságban nincs többé! Szeptember 11-én este nyolc órakor érkezett a megdöbbentő hír: Rácz Lajos a kórházban meghalt. Gyászol a roma társadalom, a maroknyi cigányalkotó, újságíró, író, költő, képzőművész, zenész világ. Kihunyott egy csillag a Parnasszuson, szegényebbek lettünk valamennyien, romák és nem romák. Eltávozott közülünk egy remek ember, egy izig-vérig újságíró-költő, a Lungo Drom munkatársa, akinek nevét egy ideig fekete keretben olvashatja ezentúl a lap impresszumában az Olvasó.

Élete volt a lap, élete volt az írás. Én öt Szép-öcsémnek szólítottam, ő engem drága Kálmán bátyámnak. Nem múlt el hét, hogy telefonon ne érintkeztünk volna. S, miről is beszéltünk volna, ha nem a lapról, a bennünket kölcsönösen foglalkoztató roma-ügyről, a cigány értelmiségiek, elsősorban az újságírók, költők, alkotók felelősségéről, összefogásának szükségességéről. Kardinális kérdéseken töprengett. Kereste, kutatta a roma alkotók összefogás hiányának okait. Megvetette a gizdaskodókat, s fájlalta, hogy Magyarországon nincs egyetlen olyan roma redakció sem, amely képes lenne „eltartani” tisztességesen, státuszba kinevezve roma írókat-újságírókat, költőket. Kolduskenyéren élt, hajszolta magát, s igazi zsumalisztához méltóan

tele volt témákkal, s valamennyit azonnal, máris meg akarta írni. Kötetet tervezett Roma értelmiségiek arcképcsarnoka címmel. Gyöngyszemként válogatta össze a saját identitásukat vállaló értelmiségi romákat, s ha nem is mondta ki hangosan, de halk vallomásként akarta bizonyítani általa: íme az én népem szülte őket is, legyetek büszkéek rá.

Az LD augusztusi számában e sorozatban olvas-

hattunk finoman meg-
rajzolt portrét tollából
Menyhért Ildikóról a
Budapest VIII. kerületi
általános iskola igazga-
tójáról. Szépöcsém Is-
ten-félő ember volt. Kö-
szöntött versben 70. szü-
letésnapomon, s mind-
annyiszor „Imádkozom
érted Drága Kálmán
bátyám”-mal búcsúzott
a telefonba. Nem hallom
többé a biztató szavakat,
derős optimizmusát,
szép, gyűlölni tudó, ám
örömet és boldogságot s
izzó szenvedélyességet
is tükrözni képes ver-
sorait, amelyet legutóbb
Szolnokon a Tiszaligeti
táborban hallhattunk,
midőn a gyereksereg elé
állva, átszellemülve sza-
valta Emlékeket égetek
című versét. Rácz Lajos
a költő katartikusan kép-
viselte népének sorsát.
Örökre kihullott kezé-

Fotó: Nyári Gyula

ből a toll, ám csak testi valóságában szűnt meg létezni, szellemiségében él.

Táskámba rejtve könnyeim cipelem magammal, s az övével együtt tárom ki szívem, és szólok róla, emelem felétek zászlóként, hogy látva lássátok a szegény, de szellemiségében végtelenül gazdag cigány újságíró-költő üzenetét, amíg ajkamról szállhat a szó, amíg el nem némulok.

Farkas Kálmán

„A kisebbség koncepciói a társadalom alapvető érdekeit szolgálják”

Beszélgetés Aradi Pállal, az Országos Cigány Önkormányzat alelnökével

Somsályon, lakóhelyén látogattam meg Aradi Pált. A porta a gondos házigazda munkáját dicséri. A lakásban megtekintett, általa készített bútorok kitűnő formaérzékre, precíz kivitelezésre utalnak. Intellektuális beszélgető partner, mondanivalóját logikus érvelésekkel fűszerezi. Nem szereti, ha személyisége a nyilvánosság reflektorfényébe kerül. Közéleti munkásságáról, a mai roma politizálás háttéréről és Ózd helyzetének megítéléséről kérdeztem az alelnököt.

– Hogyan kezdődött az Ön közéleti szereplése?

– A rendszerváltáskor éreztem, hogy az egyszerű emberek nem lesz jövője, mivel sok olyan erő jelent meg, amelyek a cigányságot tudatosan félrevezették. A legalapvetőbb a cigányság társadalmi helyzetéből adódott. A szociális kiszolgáltatottságról keveset beszéltek, s többet a politikai üldöztetésről. Az egyik helyi önkormányzati képviselővel történt konfliktusom volt a kezdet.

– Milyen ma a közéleti pálya?

– Őrültnek kell lenni és hinni kell. Sokan tagadják az eszmeiség fontosságát, de véleményem szerint valamilyen szellemiséget képviselni kell. Az enyém a Lungo Drom szellemisége. A Hosszú Út az állami társadalomban való gondolkodás. A roma kisebbség érdekeit próbálom képviselni, s közben egy irányzat képviselője vagyok. A közéleti tevékenység mellett tanuló és tanító. A rendszerváltás után az ózdi kisebbségi közélet valamennyi szereplője velem kezdett. E szereplők valamennyien valamit akarnak. Számomra a kitörést a Lungo Drom tagság jelentette, ahol hamarosan megyei szervezőszerepet kaptam. A megyei szervezet építése volt a feladatom.

– Milyen területen képezi magát, s mit és kiket tanít?

– A társadalom szerkezetét tanulom, azokat a politikai ismereteket, amelyek alapján megismerem a társadalom fontos mechanizmusait. Dr. Ferge Zsuzsa professzor asszony munkáit tanulmányozom. Az abból merített ismereteket és a gyakorlati

munkám tapasztalatait osztom meg a közéletiségre készülő emberekkel.

– Az új, az ismeretlen csábító?

– A közéletiség csábító, mert legtöbbször „elnöknek” érezheti magát. Vonzó, mert nem ismeri ezt a nagy felelősséggel járó pályát. Csak azt látják, amik alapján többen érezhetik magukat, mint a többi ember. A nehézségek megismerése után jön a kiábrándulás, s többen konfliktusba is keverednek velem. A közéleti emberek legtöbbször önfeláldozó, mikor saját megélhetésével küzd, mivel másokon próbál

Aradi Pál alelnök

segíteni. Ehhez azonban tanulni kell. A mindennapi tevékenységem során, akikkel találkozom, ismeretanyaggal látom el. Kendőzetlenül feltárom az illető személyi munkáját akadályozó okokat, de a lehetséges megoldásokról is tájékoztatom.

– Hogyan jellemezhető a mai cigány politizálás?

– Többirányú. A cigány mentalitásnak megfelelően fantáziadús. Személyes vagy csoportérdekekre irányul. Tudományos jellege pedig a Lungo Dromnak van. Tudatosan megfogalmazza a társadalom képviselői programjait, s ezzel megszólítja az állami társadalom képviselőire szoruló rétegeit.

– Mennyire jelentenek fékezőerőt a szervezeti és személyi ellentétek?

– A szemléletek, a koncepciók, a pozitív cselekvés és az érdekképviselés szenvednek hátrányt. A roma politizálásnak ezek már nem gátjai, mivel a Lungo Drom választási programját az Országos Cigány

Önkormányzat valamennyi képviselője elfogadta.

– Azonos eszmei nevező nem veszélyezteti az érdekképviselői munkát?

– Az elfogadott program minden irányú érdeket felölel. A cigányságot helyzetbe kell hozni. Országosan és megyei szinten, amikor a romák helyzetbe hozásán dolgozunk, az érdekek megjelennek. Ez alól kivétel lehet a helyi kisebbségi önkormányzatok felfogása. Az ózdi kisebbségi érdekképviselőre rövid és hosszú távú programmal kellene rendelkeznie az ózdiaknak.

– Az előítéleteket hogyan lehetne fokozatosan csökkenteni?

– A cigány kisebbség a társadalomban politikailag legitimizálta önkormányzatosságát. Mindent megtett, amit megtehetett. A többségi társadalomnak kell több bizalommal lennie. Azért, hogy kisebbség a koncepciót megvalósíthassa, s bizalom arra, hogy e koncepciók a társadalom alapvető érdekeit szolgálják.

– Városunk, Ózd helyzetét hogyan látja?

– Ez alvó város volt, s ma is az. Ide keresni jönnek az emberek, még az ózdi utcáról is. Kevés a lokálpatrióta, s kevesen érzik magukénak ezt a várost. Ha itt valaki akar valamit, s tud is valamit, az úgy jár, mint a focicsapat azon tagja, aki nem lehet gólt a csapatkapitány engedélye nélkül. Ózd még mindig nem az újrakezdés metropolisza. Itt mindenre van pénz, amire nem kell, és semmi sincs, amire kell.

– Miért ezek a súlyos kijelentések?

– Mert azt érzem, amit az emberek. Azt érzik az emberek, hogy nem törődnek a választópolgárokkal. A társadalmi és gazdasági változások súlyát nekik kell cipelni. Érzem azonban, hogy van kitörési lehetőség. A nehéz helyzet előbb-utóbb összehozza együttgondolkodásra azokat az embereket, akik felelősek ezért a városért. Siránkozás helyett teret kap az a kevés siker, amelyre építve többet lehet majd elérni. Az egyszerű emberek álma valósul meg a párt és az érdekcsoportok csatározása helyett. Ózd város választópolgárainak érdekei kerülnek előtérbe, legyen az többség, s kisebbség.

– Emberileg, gondolkodásban megváltoztatta az alelnöki pozíció?

– Radikális politikusként változatlan maradtam. Konfliktusok esetén jelen vagyok, s jól informált. Mindig objektíven kezelem ezeket a konfliktusokat, és az ezekről alkotott véleményem kendőzetlen.

Józsa Zoltán

Tiltott tankönyv

Ha valaki mond valami blödséget, s még le is írja(!) s ezt elkezdik citálni, a fejéhez vágni, akkor az illető azzal védekezik, menekül saját véleménye elől, hogy vádol: „kiragadták mondanóját a szöveggörnyezetéből.” No, ne! Akkor már nem ugyanaz?! Valahogy ilyen bújócskát próbált játszani enyhén rasszista gyanús, cigányellenes mázzal leöntött és megideologizált véleményével **Bánhegyi Ferenc** történelem tanár úr.

Esztergályos Jenő, az Apáczai Kiadó vezetője felemás módon igyekszik védeni a mundér becsületét. Részben elmarasztalja szerzőnket, részben feltételezi, hogy a háttérben az Apáczai Kiadó üzleti vetélytársai állhatnak. Ha

akarom vemhes, ha akarom nem. Csakhogy a történelemmel nem lehet így játszani. A Népszabadság augusztus 30-ai szerdai számában a Meghamisított tankönyvbírálat? cím alatt megjelent tudósításban hírt adnak arról, hogy Esztergályos Jenő, a Tanosz közgyűlésén kijelentette: „még e hetén kivonja a forgalmából a Bánhegyi-féle tankönyvet.”

Vajon ezt akkor is megtette volna, ha nincs ellenkezés az ominózus Ember és társadalom ötödikeseknek c. tankönyvvel? Aligha. Veszélyes játék. Nem vethető fel a kérdés úgy, hogy mi lett volna, ha... Nem szabad szó nélkül hagyni a kétes értékű tankönyv minősítéseket. Ha nem tesszük szavá,

akkor a legfogékonyabb fiatal tanuló nemzedékben az enyhén rasszista fel-fogások megrögzülnek, s torz világkép kialakulásához vezetnek.

Idejében kell szólni, hogy minden kétes értékű megítélést elkerüljünk. Kevés a jóhiszeműséget feltételezni, amikor a tudományosság, a megalapozottság a meghatározó. Történelem könyvet írni az objektivitás, a konkrétság, a sokoldalúság és a történetiség elveinek a megtartása nélkül tudomány, ellenes! Zsákutca. Ez bizonyosodott be most enyhe cigányellenességgel fűszerezve. Szöveggörnyezetbe ágyazva is és kiemelve is.

F.K.

Jövőkép munkanélkülieknek

Ha az ember nem eléggé figyelmes, akkor könnyen átsiklik egy-egy nagyobb formátumú beszéd részletein. Pedig, mint a mondás tartja az ördög a részletekben van elrejtve. Erre kellett rádöbennem ismét, olvasva az Országgyűlés őszi ülésének nyitó napján, szeptember 4-én elhangzott miniszterelnöki beszédet.

Orbán Viktor miniszterelnök értékelte az elmúlt fél év gazdasági eredményeit, és a kétéves költségvetésen keresztül vázolta a kormány előtt álló feladatokat. Szükségtelen felsorolni az eredménylistát, amellyel a kormányfő traktálta T. Házat. És ahogy az ilyenkor lenni szokott a „vazallusok”, a hü szövetségesek még tettek is rá egy lapáttal agyba-főbe dicsérve a beszámolót. És hogy ne érjen az a vád, hogy szöveggörnyezetből kiemelve emlitem kifogásaimat, így hát idézem a Népszabadság szeptember 5-ei tudósításából az alábbiakat.

„A koalíciós frakciók méltatták a felsorolt eredményeket. **Bánk Attila**, az FKGP frakcióvezetője kijelentette, hogy a kisgazda frakció módosító indítványok nélkül megszavazza a kétéves költségvetést, mivel a **Torgyán József** által irányított agrártárca megkapta a

mezőgazdaság és a vidékfejlesztés terén a „történelmi áttöréshez” szükséges forrásokat.

Balsai István MDF-frakció vezető impozánsnak nevezte az eredményeket,... A három ellenzéki párt nem értett egyet a

miniszterelnök által felsoroltakkal. **Kovács László** (MSZP) győzelmi jelentésnek, **Kuncze Gábor** (SZDSZ) termelési beszámolóknak nevezte Orbán Viktor beszédét. **Csurka István** (MIÉP) szerint az expozé üdvözlendő tényeket tartalmaz, de változást nem, és a kormány a rendszerváltozás minimumát sem teljesítette...”

És most kérem figyelni. Következik a kritikát érdemlő rész. Az „adókedvezmény vagy családi pótlék” dilemmát érintve Orbán Viktor egyértelművé tette, hogy a kormány azokat a családokat kívánja támogatni, akik dolgoznak, vagy dolgozni akarnak – és gyermekeket nevelnek. – Az ország nem olyan gazdaság, hogy életerős emberek százezreinek a létfenntartását anélkül finanszírozza, hogy ők a társadalom számára hasznos tevékenységet folytathassanak.”

Íme a kormány terve, elképzelése arról, milyen jövőkép áll a munkanélküliségtől szenvedő százezrekre, közöttük a legalullévöbbsékre, a létminimumon vagy az az alatt élőkre. Ez a polgári kormány ígérete?!

F.K.

Mire megtelik az iskolatáska

Miért, mitől lesz évről évre drágább a tudás ára?

Az iskolakezdés minden esztendőben egyre több család számára azonos az anyagi csökkenéssel. Megszokott gyakorlattá vált, hogy pénztárcánk erejéhez mérten igyekeztünk felderíteni: hol, mit lehet olcsóbban beszerezni? A tanszerek, füzetsomagok

katonás rendben sorakoztak a polcokon, ízléses, esztétikus látványt nyújtva. Az eladó hölgyek udvariasak, készségesek voltak, mindenkinek segítettek. A vevők először az árakat mustrálták. Felvillanó tekintetek, csodálkozó pillantások kísérték a kiírt számokat. Mi ér ezen annyit? Az árképzés titkait a felnőtt sem tudhatja. Ózdi ismerőseim körében a tanévkezdés anyagi kiadásairól próbáltam információkat gyűjteni, tapasztalatokat szerezni, de falakba ütköztem. Pedig igyekvő, dolgozó, roma embereket kerestem fel. Olyanokat, akik mindig sorsuk jobbításán fáradoztak, s ezt teszik ma is. A módosabb nem fedi fel titkát, hogy miből telik. A szegény sem tárulkozik ki, mert szégyelli, hogy családját a sors kényszere az egzisztencia lejtője felé irányította. Így érhető, ha a nyilatkozók nem szívesen adták teljes nevüket a véleményükhöz.

A családi ház kapuja elé érve a házörző dühös ugatással fogadott. A házigazda távolléte miatt, az édesanyjával, Klári nénivel kezdem el beszélgetni.

– Három unokám van. Kettő általános iskolás korú. Nézegettem a

tankönyvek árait. Borzasztó! Hová gondolnak?

– Tanulással lehet jövőt alapozni...

– Ezt tudom. Szerencsére a fiam és a menyem dolgozik. A nyugdíjamból én is segítem őket. Jobb

Szomorú nézése érzéseiről árulkodott.

Berki József, az ózdi Családsegítő Szolgálat munkatársa.

– A beiskolázási segéllyel kapcsolatban eben az évben könyvebben vettük az akadályokat. A

gyermekvédelmi támogatás egy részét az iskolák kapják meg, amelyből az étkeztetési térítést és a tankönyvek árát tudták fedezni. A beiskolázás támogatását segítette a GYVT egyszeri összegének (3320 Ft) pénzbeli kifizetése a szülőknél. Jellemző Ózdon, egyre több roma családnál, hogy a nyári szünidő alatt a konyhapénzből spóroltak meg kisebb összegeket

a tanévkezdés miatt. Megelőzve ezzel azt, hogy ne kelljen egyszerre nagyobb összeget kifizetni. S ezért minden hónapban vásároltak íróeszközöket, füzeteket. Az egzisztenciális nehézségek lelki feldolgozása nem könnyű feladat, és véleményem szerint ez akadályozza az emberek ösztönös kitárulkozását.

Egy gondolat motoszkál a fejekben. Miért, mitől lesz évről évre drágább az ismeretek megszerzésének ára? A hazai munkaerőpiacon egyre nagyobb érték a szakismeret, gyakorlat, a tudás és kreativitás. Az odáig vezető út azonban rögzös, hosszú és egyre megfizethetlenebb.

Józsa Zoltán

A fotó csak illusztráció

már, hogy túl vagyunk az iskolakezdésen. A pénztárcában alig maradt valami.

Agnes asszony varrodában dolgozik. Férje kemény fizikai munkát végez az egyik Kft.-nél. Lánya varrónői szakmát, s középfokú tanulmányait kezdte el. Fiúk az egyik helyi gimnáziumban tanul, levelező tagozaton.

– Nagy anyagi megterhelés volt a két gyerek iskolába indítása. Ruhák, lábbelik kellettek. A lányomnak használt tankönyveket vettünk. Az angol és német nyelvkönyvek 4000 forintba, a füzetek pedig 3000 forintba kerültek. A fiam könyveire az ötezres nem volt elég. A felszerelések nagy része tavalyról jó állapotban megmaradt, így tudunk spórolni.

Tanulni vagy megélni?!

Ezt a kérdést minden évben számos család teszi fel magának iskolakezdés előtt. Mert bizony a mindennapos megélhetés kerül veszélybe szeptemberben. Főleg azon családoknál, ahol egyszerre több kis nebulóról van szó.

Tiszapüspökiben, Szolnok megye Tisza menti kis falujában sincs ez másként. Évről évre egyre nagyobb tortúrát jelent a gyermekes családok számára a szeptemberi beiskolázás. Ebben a kis községben 2098 fő a lakosok száma. Ennek a létszámnak a 19,21%-a vagyis 403 fő roma származású, mely 122 családot takar. A 122 családnak összesen 177 gyermeke van, melyből 80 általános iskola köteles.

1990 óta ebben a faluban is egyre nagyobb mértékben üti fel a fejét a munkanélküliség. A többségi társadalomhoz képest a romák között különösen nagy százalékban. Hátrányos helyzetükből adódóan iskolázottsági szintjük igen alacsony, és ez nagy problémát okoz az elhelyezkedésben. Munkahely nélkül pedig az anyagi helyzetük igen szűkös. Alkalmi munkákkal sokan próbálják meg kompenzálni kiadásait, de sajnos ezek a munkák nem hosszú életűek.

Az állami költségvetésből minden kisdíák 2250 forintot kapott tankönyvei kifizetéséhez, és ezt az összeget a Tiszapüspöki Községi Önkormányzat 40%-ra egészítette ki. A maradék 60%-ot a szülőknek kellett kifizetni. Azok a családok akik gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, egyszeri juttatást, vagyis 3320 forintot kaptak iskolás gyermekük után. Ez nagy segítség volt, de még így is ezekben mérhető a családok terhe.

Csóka Nándor és felesége kilenc gyermeket nevel, melyből három általános iskolás. Elmondásuk szerint, minden szeptember a család számára egy rossz álom, melyből nehezen térnek magukhoz. Az apa semmilyen jövedelemmel nem rendelkezik. Az anyja gyeséből, a gyerekek után járó

családi pótlékból és gyermekvédelmi támogatásból élnek, mely összesen 85.000 forint. Ez az összeg eleve kevés egy tizenegy tagú családnak, de sajnos ebből még rengeteg a kifizetnivaló. Nándor mindent megpróbált, hogy munkát találjon, de csak alkalmi és ideényjellegű munkából szerzett pénzzel tudja néha kiegészíteni a családi kasszáját. A gyermekek beiskolázását minden évben, még ha nehezen is, de megoldják. „Még ha a föld alól is szerezem meg rá a pénzt, – mondja az anya. De továbbtanulásra a nagyobb gyerekeknek már nem futja. Így jobb híján eljárnak az apjukkal ha van munka, vagy itthon segítenek

A fotó csak illusztráció

nekem. De gyakran elgondolkodom azon, hogy hogyan is állják meg a helyüket az életben iskolai végzettség nélkül”.

Hát igen, ez nagy dilemma. Pénz nélkül nincs tanulás, tanulás nélkül pedig nincs munkahely. És persze munka nélkül megélni szinte lehetetlen. Azok a roma családok, amelyek eljutnak odáig, hogy felsőbb iskolába tudják íratni gyermeküket, szintén nagy anyagi terhet vesznek a vállukra. Hiszen ott még nagyobb a felszereltségi követelmény. Ebben próbált meg segíteni a Helyi Kisebbségi Önkormányzat. Minden továbbtanuló diák kapott 2500 forintot, és rászorultsági alapon iskolai felszerelést. Lukács Károly elnök elmondta, hogy megpróbáltak azon családok gyermekeinek segíteni a tanszerekkel (füzetek, íróeszközök,

táskák stb.), akik valóban rászorultak erre. Hiszen azért ebben a kis faluban is élnek viszonylag jobb módú romák, akik könnyebben meg tudják venni gyermekük felszerelését.

Tekesné Kecskés Gizella, a Tiszapüspöki Általános Iskola igazgató helyettese tájékoztatott arról, hogy minden cigány tanuló szinte kivétel nélkül, 98%-os felszereltséggel kezdte meg a tanévet.

„A szülők nagyon komolyan és lelkiismeretesen veszik a beiskolázást, még ha ez igen nagy anyagi probléma is számukra. A baj évközben jelentkezik. Ha betelik egy füzet, vagy elfogy a ceruza, toll, vagy bármilyen felszerelés, nehezen megy az utánpótlás. Sajnos sokszor el sem jut a szülőkhöz, hogy hiányzik valami, ugyanis a gyerekek nem tájékoztatják őket. Másrészt pedig a diákok nem igazán becsülik meg szüleik erőfeszítéseit. Föl sem fogják, hogy mennyi pénzt költenek rájuk. Némi lyiknek még egy évet sem bír ki a táskája, tolltartója, és egyéb tanszere. Tavaly még tudtuk pótolni a kisebb hiányzó eszközöket a Helyi Kisebbségi Önkormányzat által, ugyanis az iskola kapott tőlük füzeteket, íróeszközöket. De ebben az évben – egyébként helyesen – a továbbtanuló gyerekeket támogatták. Mi pedagógusok továbbra is próbáljuk a gyerekeket arra nevelni, hogy becsüljék meg a dolgaikat és tanuljanak rendesen, mert így tudják a leghelyesebben szüleiknek megköszönni azt az áldozatos munkát amit értük tesznek”.

Azt hiszem, hogy ezzel sokan egyetértünk. Mi szülők is próbáljuk meg gyermekeinket a leghelyesebben nevelni, hiszen ez nem mindig pénzkérdés. És továbbra is minden évben ha eljő a szeptember, ránézünk kisdíákjainkra és reményteli szívvel próbáljuk meg találgatni: vajon mi lesz belőlük?

Tóviziné Lukács Ilona

PÉLI TAMÁSRA EMLÉKEZTEK

A Cigány Művészek Baráti Köre és a Körtánc Egyesület szervezésében Péli Tamás festőművész emlékére készült domborművet avattak 2000. szeptember 12-én Budapesten, a Lónyai út 13/b-ben.

Péli Tamás 1948-ban született Budapesten. Képzőművészeti tanulmányait a Képző és Iparművészeti Gimnáziumban, és a Holland Királyi Képzőművészeti Akadémia murális szakán végezte.

1971-72-ben készítette el az amszterdami Andreas kórház kápolnájának 72 m²-es üvegablak applikációját, témája a Ó és Új Testamentum. Még ugyanebben az évben az amszterdami Spar bank van de Stadt-ban festményei mellett a vas-, alumínium-, és faszobrait.

Diplomamunkája egy beton relief, amely Amsterdam Város Tanácsa képzőművészeti pályázatán első díjat kapott, az Amsterdami Kultúrcentrum román kori kápolnájában található. Harmadik monumentális munkája egy közel 50 m²-es freskó a Holland Képzőművészeti Akadémia falát díszíti.

Péli Tamás 1970-től műveivel rendszeresen jelen volt egyéni tárlatokon a hollandiai évek időszakában rangos amszterdami, 1976-tól hazai kiállítóterekben. Alkotásainak jellegzetes színe a vörös, a zöld, a kék és a Van Dyck barna. Ez volt jellemző munkáira akkor is, amikor a mító-

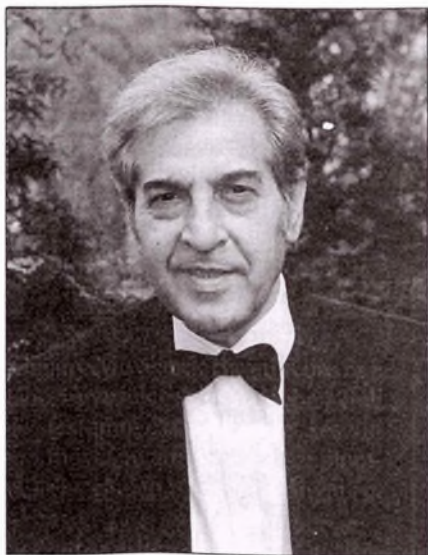
lógiából és a történelemből merítette témáit, vagy amikor a számára nagyon kedves lovakat és a különböző állatokat örökítette meg remek képein.

Péli Tamás 1982 elején készítette el a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár részére az angyalföldi Dagály utcában felállított Juliánus barátot, Körösi Csoma Sándort és Apáczai Csere Jánost ábrázoló 12 m²-es triptichonját.

A tiszadobi Gyermekváros számára festette meg, a nagyközönségnek 1983 szeptember 24-én átadott 45 m²-es Születés című pannót. Ez a műve a cigányság mitológiájának, európai történelmének és eleven kultúrájának dokumentum erejű összefoglalása. Nagy távlatú munkájának középpontjában a cigány nép eredetmondabéli ősanja, Káli Istenasszony látható, aki a jövő fényeinek magasába emeli elsőszülött fiát, az embert.

Péli Tamás 1994 november 22-én halt meg Budapesten. Munkácsy Mihály és Csontváry Kosztka Tivadar közelében helyezték el hamvait örök nyugalomra, a Kerepesi temetőben.

Elhunyt Mocsár Ferenc csellóművész

Fotó és szöveg: Nyári Gyula

Nagy veszteség érte a cigányzenész társadalmat. A közelmúltban elhunyt Mocsár Ferenc kiváló csellóművész, a 100 Tagú Cigányzenekar szólistája.

Fiatalon került fel Debrecenből Budapestre és a legismertebb cigányzenekarokba kapott meghívást. Szerény, jóindulatú ember volt és a szakma nagyra értékelte azt az alázatot és nagyfokú zenei felkészültséget, amit a játéka tükrözött.

Családszerető ember volt, a felesége, a két lánya és az unokái bearanyozták az életét.

Temetésén a 100 Tagú Cigányzenekar és több százan kísérték utolsó útjára. Csak az hal meg, akit elfelednek! Mi nagyon szerettük és soha nem feledjük el kedvességét, finom modorát, óriási zenei tudását. Szívünkben örökké élni fog.

Az idei nyár egyik jeles eseményeként került megrendezésre július 7. és augusztus 7. között a Roma Képzőművészek III. Országos Kiállítása Kőbányán, a Pataky Művelődési Központban. A tárlat megnyitására karcsú, de szép kivitelezésű kiállítási katalógus készült **Daróczi Ágnes, Kalla Éva és Kerékgyártó István** szerkesztésében. A kötethez „A harmadik kiállítás elé” címmel Daróczi Ágnes írt bevezetőt, amelyben felidéri az 1979-es legelső cigány tárlattól – a többségi magyar társadalom cigány művészetre történő rácsodálkozástól – a mai napig tartó eseményeket. Olvasva írását, majd az azt követő – Kerékgyártó István tollából származó – „széljegyzetnek” szánt igényes tanulmányt a magyarországi roma képzőművészetről és a mostani kiállítás tanulságairól, egyszerre örülhetünk, de bánkódásra is akad okunk. Örülhetünk, mert a kezdetekhez képest már nemcsak alig több mint egy tucatnyian vannak, akik cigány létükre eljutottak a művészetek templomáig. Minden korábbi kiállítónál megfigyelhető a művészi fejlődés, a letisztulás, az izgalmas, új utak keresése. A táblaképek és vászonra álmódott világ mellett, már üvegfestéssel, rézkarccal, különös technikájú grafikákkal is találkozhatunk. Sőt, mint azt az alkotók életrajzait közlő fejezetből megtudhatjuk, készülnek már tűzománcok is. A stílusok is szerteágaztak: naivtól a posztmodernig mindenféle megközelítés fellelhető. A fiatalabb nemzedék egy része már képzőművészeti jellegű szakiskolákat végzett, alkotótáborokban vagy idősebb mesterek (a boldog emlékü **Péli Tamás, Szentandrassy István** és társaik) mellett, illetve irányításukkal tanulhattak, fejlődhetek. Ez mindenképpen pozitív fejlemény. Ami szomorúsággal tölthet el bennünket az az, hogy dacára az olyan nagy formátumú alkotóknak, mint **Balázs János** és az előbb említett két szellemóriás, mégsem sikerült tartósan a cigány képzőművészeten tartani, a mostanihoz hasonló kiállításokkal odaterelt figyelmet. Nincs Cigánymúzeum, a kiállított alkotások közül (a katalógus erre is rámutat) csak elvétve található, amely egy-egy közgyűjtemény tulajdona, miközben a roma képzőművészek – kevés kivételtől eltekintve – komoly megélhetési gondokkal küszködnek. A kis kötet minden kiállító egy-egy alkotásának színes képét is közli. Huszonegy alkotás egymás mögött.

Legtöbbjükről – afféle látteleként – a magány, az elvágyódás sugárzik. A Magyar Művelődési Intézet által kiadott katalógus egyszerre kor- és kórkép. Néhány példány talán még beszerezhető a kiadótól.

A cigány képzőművészet iránt érdeklődő olvasót még egy kiadvány örvendeztetheti meg. Albummá szervezte ugyanis a galériájában kiállító festők műveit a Roma Parlament is, s **Válogatás a Roma Parlament képtár gyűjteményéből** címmel ugyancsak a közelmúltban jelentette meg.

(Megvásárolható és megrendelhető: 1084. Budapest, Tavaszmező út 6.)

Az OKKER Oktatási Kiadói és Kereskedelmi Kft. gondozásában jelent meg **Lakatos Mihály Cigány gyermekek nevelése és a napközi otthon pedagógiája** című kötete. A szerző – aki maga is cigány – több évtizede felgyülemlett pedagógiai tapasztalatait összegzi a könyvben. Még iskolai körökben is gyakran lesajnálják a napközis kollegákat, hangoztatva, hogy csak az a dolguk, hogy valahogy elüssék a gyerekekkel az időt. Lakatos Mihály minden sora cáfolja ezt a megközelítést. Számára – mint minden igazi elkötelezettségű tanítónak és tanárnak – a napközi a nevelés elsőrangú terepe. A szabadidős tevékenységek jól szolgálhatják a kapcsolatteremtő képesség fejlesztését, a lelki sebek gyógyítását, a felgyülemelő feszültségek csökkentését, kezelését éppúgy, mint az önismeret, az önkifejezés, a hobbi- és pályaválasztás, illetve a tanulási hátrányok leküzdésének ügyét. A könyv módszertani segítséget nyújt mindezekhez. Kitér a tanulási tevékenységek szervezésére, az önálló tanulásra nevelésre, a cigány néphagyományörzés szerepére is, gazdagon hozva a személyesen megélt példákat minden területről. Az egyes ünnepkörökről történő megemlékezésekben, a kulturális tevékenységekben és a nyári táboroztatásban rejlő lehetőségekről is külön alfejezetek szólnak. A pedagógusok, a napközibe járó diákok szülei és a cigány gyermekek körében szabadidős programokat szervezők is haszonnal forgathatják.

(Megrendelhető az OKKER Kiadónál (1390. Budapest, Pf: 167.)

Hegedűs Sándor

A roma lelkész a szegény családokon segít

Berki József: „Az emberek tanításában nagyon sok munkám van.”

Berki József nem szégyelli roma származását.

Büszke rá, mivel gondolkodásával, életvitelével pozitív példát mutat sorstársainak.

Szerencsére egyre többen vannak.

Véleménye szerint csak meg kell találni az utat, az akadályoktól nem szabad megijedni. Küzdeni, tanulni kell, mert akkor másabb lesz a jövő is.

– **Hogyan teltek a szakmunkás évek?**

– Ív- és lánghegesztőnek tanultam. Olyan szakmát kerestem, ami a kohászatnál nagyon ideális, hosszabb távon biztosítja a jövőmet. Mint ózdi ember, én is mindig a kohászatban gondolkodtam. E munkának kultúra átforgató ereje volt. Generációk választották ugyanazt a szakmát. Nem hittük, hogy ez a nagy gyár egyen megcsúszik.

– **Kisebbséghez tartozóként hogyan sikerült a gyári közösségbe beilleszkednie?**

– A villanszerelő műhelyben olyan gárdába kerültem, ahol egyformán kezelték az embereket. Megbecsültek. Nyári időszakban előfordult, hogy 20 tanuló is volt a kezem alatt.

– **Hogyan élte meg a rendszerváltást?**

– 1990-ben elengedtek az Ózdi Kohászati Üzemektől. A váltás előtt ismertem meg egy hitközösséget, az Isten Gyülekezete Magyarországi Egyesület Pünkösdi Egyházat. 1926-tól államilag bejegyzett egyház vagyunk. Az állás-talanságot már keresztény emberként éltem meg. Nem adtam fel, mert a hitem erőt adott, Isten megtanított arra, hogy szűkösebb anyagi lehetőségek mellett is lehet becsületesen élni. Ami fontos: a békességünk és az egészségünk meglegyen.

– **Milyen módon került kapcsolatba a hitközösséggel?**

– Az egyik rokonom hívott. Nagyobb létszámban romák gyűltek itt össze. Jó volt látni, hogy ezek az emberek kulturáltan viselkednek. A szép zene is megfogott, mivel magam is zenélek, gitáron játszom 1973 óta. Az ottani zenekar tagja lettem. Nyolc hónap kereszténység után felkentek igehirdetőnek. Az ismereteimnek, a beszéd-készségemnek köszönhetően az emberekhez tudtam közelíteni.

– **Inspirálta az új utáni vágyakozás?**

– Képztem magam, odafigyeltem a prédikációra. A Bibliakutatásban szerettem volna megismerni azokat a titkokat, amelyek ott voltak kérdések formájában előttem.

– **Miként próbálja ez a közösség az értékeit az emberek felé közvetíteni?**

– Ők az isteni szeretet részeseivé válnak, ezzel közelítenek más embertársaik felé. Az evangéliumot el kell juttatni minden emberhez. Aki bejön a gyülekezetbe, erkölcsi nevelést is kap. A cigány nép sok mindennek híján van, egyrészt a kultúrája, a hagyományai miatt, de mások a szokásai, más a beszédformájuk.

– **A tagok a közvetlen emberi környezetüknek pozitív életpéldát mutatnak...**

– Ha nem így lenne, akkor ennek nem lenne nevelő hatása. Segítenek lelkileg és fizikálisan is. Az egyén teljes feladatát tesz, megváltoztatja eddigi életét. A jó irányú változás felkeltette az emberek érdeklődését. Ha megismeri Jézus Krisztus kegyelmét, eljárnak a közösségbe. Anyagi szűkölködés esetén is segítünk egymáson.

– **Az ön élete is megváltozott...**

– Új épületbe költöztünk. A gyülekezetnek én lettem a lelkipásztor. 1990-ben beiratkoztam Pécsre egy Biblia iskolába. Nagyon komoly 5 éves teológiai képzésen estem át. Ezt amerikaiak szervezték, a diplomámat honosítani kellene.

– **A tanulmányok folytatása közben munkahelye is lett.**

– Igen, egyik volt kollégám segítségével 1992-ben a Családsegítő Szolgálatnál helyezkedtem el. A pszichológiai tesztek megerősítették az e pályára való alkalmasságomat. Családgondozóként kezdtem el tevékenykedni. Jelenleg gyer-

mekvédelmisként dolgozom. Elvégeztem a szociális ápoló-gondozó szakiskolát, a számítógépet is jól kezelem.

– **Mire számíthat a kisebbség?**

– Feljűk szólnék: az alap a tanulás. Képezzék magukat, mert ez a jövő. A mostani szűlőknek kellene nagyon odahatni arra, hogy a gyerekek nevelése megfelelő legyen. Már óvodás korban meg kell értetni: a megélhetés a tanulás. Gondolok itt nyelvtudásra, számítógépismeretre, és közép- vagy felsőfokú végzettségre.

– **A nem megfelelő családi háttér azonban visszahúzó erő...**

– Ez valóban így van. Az alacsony iskolai végzettségű szűlő nemigen tud segíteni a mai fiatalságnak. Más a tanítási és tanulási módszer, sok a logikai feladat. A korrepetálással sok mindent meg lehet oldani. A gyermekjóléti szolgálatnál képzett tanárok díjmentesen foglalkoznak a hátrányos helyzetű gyerekekkel.

– **Mi lehet a jövő üzenete?**

– A média csak a negatív előjelű ózdi eseményekről tudósít. Vannak ám pozitív dolgok is. Sok cigány kiemelkedett a sorsából, ha tett is érte, jobb körűlmények közé. A kisebbségben belül a képzetteknek segíteni kell a rosszabb anyagi körűlmények között élő sorstársaikon. A cigány a saját fajtájából valót jobban elfogadja. A múltban, a gyárban sok roma ember még segédmunkásnak is megfelelt. Ma vasat hordanak, hogy a családjukat eltartsák. Vannak, akik a kevés pénzt is elisszák. Ez mind az emberek szemé előtt zajlik. Ebből következik az általánosítás, pedig nem volna szabad. Oda kellene azokra is figyelni, akik nem ezt az életmódot követik. A gyűlekezetünk pozitív példát mutat, emberformáló a közösség. Tagjaink 80 százaléka roma származású. Közel négyszázan fordultak meg eddig nálunk. Őket nem mutatja a tv, nem írnak róluk az újságok. Pedig arra tanítjuk őket, hogy ne lopjanak, ne igranak, foglalkozzanak a családjukkal. Vannak itt tehetséges emberek, zenészek, táncosok, festők. Ők rendesen iskoláztatják gyermekeiket. Az emberek tanításában nagyon sok munkám van. Érdekel az itt élők sorsa, kötődöm hozzájuk.

Józsa Zoltán

Miről nevezetes Nyírlugos?

Gyógynövényes cigányok

A Nyírség peremén, a Hajdúság és a Szatmári-síkság csücskében húzódik meg az a település, amelyet különösen az utóbbi évtizedben kapott szárnyára jó híre. Különösen három dolog miatt lett híres-nevezetes országszerte a homokkal megvert-megáldott vidéki, alig néhány ezer lelket számláló község.

I. Első helyen kell említeni polgármesterét, **Hovánszki Györgyöt**, ezt az energikus humanista, valóban a közösségért magas hőfokon tevékenykedő embert. Ő az, aki elsőként kapta meg az idén a Magyar Önkormányzatok Szövetsége és a Magyar Polgármesterek Egyesülete által alapított kitüntetést, a Polgármesteri Ezüstlánc-díjat, amelyhez gratulált **Orbán Viktor** miniszterelnök is.

A Magyar Polgármesterek III. Világtalálkozóján, Gödöllőn csaknem ezer polgármester előtt adta át a díjat, a művészein kidolgozott ezüstláncot a kitüntetettnek **Gémesi György**, a szövetség elnöke.

Tavaly, így nyár derekán invitált bennünket település-látogatásra Hovánszki György. Akkor **dr. Zilahi Józseffel**, az elhunyt, egykori megyei közgyűlés elnökével, **Lőkös Sándorral**, az Országos Cigány Önkormányzat megyei oktatási bázisának vezetőjével, a Nyír-Dinamika Kft. igazgatójával és **Farkas Tiborral**, az OCÖ alelnökével jártuk körbe a települést, s hallgattuk a polgármester nagyra törő terveit, miközben puliszkás pörkölttel kínált bennünket.

– Azt hiszem senkinek sem kell bizonygatni mekkora megtiszteltetés ez a díj, – említette a polgármester.

És, ha még azt is tudjuk, hogy Hovánszki György, a Magyar Köztársaság aranygyűrűjének a tulajdonosa is, akkor

bizonyára elismerésre érdemes ember. És mindebből ered, következik, miről nevezetes még Nyírlugos.

2. Arról, hogy itt nem ott van vége a községnek, ahol a cigánytelep kezdődik. Hogy meggyőződünk róla Hovánszki György társaságában gépkocsival jártuk körbe. Takaros tiszta házak, porták

a múlt év végén adták át az új, öt csoportszobás, tornatermes óvodát, egy hozzátartozó 1500 adagos konyhával. A tetőtérben kapott helyet a könyvtár és a Teleház.

Példaértékű erdőtelepítési programot valósítanak meg. Az utóbbi nyolc évben több mint ezer hold erdőt telepítettek. Főleg a cigányokkal. Önkormányzati közhasznú társaság alakult. Korszerű 12 hektáros kordonos uborkát telepítettek, melyet öntöznek.

4. Nyírlugoson gondot fordítanak a cigányok képzésére, iskoláztatására. Az OCÖ megyei oktatási bázisa szervezett már Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében mezőgazdasági munkásképzőt, fűz- és gyékény készítő tanfolyamot, cigány gazda és gazdasszonyképzőt, szociális háziápolót, és Nyírlugoson július 11-én vizsgáztak

A nyírlugosi osztály.

Balogh Nándor, Balogh Mária, Balogh Zsoltné, Horváth Zsolt, Jónás József, Maczkó Béla, Nyári Margit, ifj. Nyári István, Nyári István, Szabó Ibolya, Jónás Árpád, Balogh Beáta, Balogh Zsolt, Jónás László, Diczkó István, Kuru József

sorakoznak egymás mellett. Bevezették a villanyt, gázt, sok helyen van telefon, csatornahálózat.

3. Nyírlugost úgy is emlegetik, ahol „megszüntették” a munkanélküliséget. Vagyis ez azt jelenti, hogy aki dolgozni akar, annak az önkormányzat biztosít munkát, ha cigány, ha nem cigány.

Az elmúlt tíz évben Nyírlugos kistérségi központtá fejlődött. 1991-ben rendőrsőt alakítottak ki, ahonnan hét település rendjét és biztonságát vigyázzák. 1994-ben hasonló hatókörzetben mentőállomást építettek ki a sürgősségi betegellátás érdekében. A földgázhálózat és a szilárd burkolatú utak kiépítése teljes a községben. Befejezték a telefonhálózat kiépítését. Jól halad a szennyvízhálózat építése. Európai színvonalú, kiválóan felszerelt háziorvosi rendelővel rendelkeznek. És

tizenhatan a gyógynövényismerő és termesztő tanfolyam hallgatói. Az érdeklődő hallgatóknak vetőmagvakat biztosítottak, így saját kertjükben is termesztettek különböző gyógynövényeket. Hamarosan megkezdik felnőtt cigányok részére a felzárkóztató tanfolyamot. Akiknek még nincs meg a 8 általános, az elvégezheti. A gyógynövény termesztésével megismerkedett cigányok ismereteinek hasznosítását az önkormányzat segíti, s így újabb munkalehetőséget biztosít részükre.

Emberi méltóságot őrző és építő település Nyírlugos. Ezért sokat tett, s ezen munkálkodik magyar és cigány, méltán elismert polgármesterével együtt.

F.K.

BANGÓ MARGIT

Bangó Margit 1950-ben született Vásárosnaményban, az ország legtávolabbi csücskében. Nyolcan vannak testvérek: öt leány és három fiú. Bangó Margit eredeti neve: Szabó Margit. A Szabó név gyakori előfordulása miatt nem igazán figyelemfelkeltő név egy plakáton, ráadásul nem roma hangzású. A szakemberek tanácsára így lett Szabó Margitból, Bangó Margit.

Bangó Margit nagyszülei is zenészek voltak. Az apai nagyapja Szabó Jenő, híres cimbalmos hírében állt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Anyai nagyapja Horváth József, brácsás volt, az egyik dédapja primás, a másik nagyapja nagybögös. Bangó Margit édesapja egyedüli zenész a családban.

Bangó Margiték nagyon szegényen éltek. A romák között ők voltak a legcsórábbak, a legszegényebbek. Egy szoba-konyhas lakásban a nagyapjával együtt 11-en laktak. Amikor édesapjának nem volt keresete, az édesanyja eljárt a módosabb emberekhez mosni, takarítani, ami nagy tisztességeknek számított, mert szutykos, ápolatlan cigányasszonnyal nem álltak volna szóba. Margitka édesanyja a szegénység ellenére tiszta, ápolt asszony volt, s ezért a magyarok jószívvel adtak neki munkát, amely egy ideig feledtetni tudta a gyermekek éhségét, amely árnyékként végigkísérte Margitka életét.

Ahol kevés a kenyér, ott a cipő és a ruha is hiányzik. Margitka bizony mezítláb járt az iskolába, az uzsonna ismeretlen fogalom volt a cigánygyerekek gondolatvilágában. Ezért hát Margitka úgy segített magán, ahogy tudott. Bangon ügyesen rajzolt, a szünetben szentképeket készített, amit ügyes rábeszéléssel elcserélt ennivalóra.

soly szárnyakat adott a szeretetre éhes kislánynak. Margitka ügyesen szalótózott, s emiatt mindenáron artistanő

Fotó: Nyári Gyula

szeretett volna lenni. A vándorcirkusz mindig ámulatba ejtette őt.

Bangó Margit nagyon őszintén, felszabadultan mesélt a gyermekkoráról, amely nehéz sorsú, küzdelmes, igazi próbaút volt, amely tele volt

A magyar nőta megkoronázott királynője

Bangó Margit szegénységével és romaságával nem nagyon rokon-szenvezett az osztályfőnöknője, viszont az ének, a testnevelő tanár a szíven viselte a kislány sorsát, bár nem igen tudtak segíteni, de a biztató, együtt érző mo-

tuskékkal, tövisekkel, amelyeken át kellett kelnie, s ez bizony sebekkel járt. Amikor a hírnév, a csillogás bearányozta őt, akkor sem feledkezett meg arról az ótvaros fejű, kopasz kislányról, akiről a következő, rövid történet szól, szívbemarkoló, drámai töltésű, siker és kudarc eleven párharca.

Margitka 10 éves lehetett, amikor az iskola apraja-nagyja lázban égett, mivel a farsangi jelmezbálra, mulatságra készültek, amelyre a szülők is meg voltak hívva. Margitka is készült: indián jelmezt öltött ki, amelynek az elkészítése néhány csomag krepp papírba került – ennél többre nem futotta, ebből kellett a maximumot

kihozni. De sajnos beütött a krach, Margitka feje ótvaros lett, ezért le kellett vágnia a haját kopaszra, s mindezt egy nappal a jelmezbál előtt. Margitka sírt, zokogott. A nagyobbik nővére vigasztalta meg, egy briliáns ötlettel állt elő: eltakarjuk a kopaszságodat egy indián fejdísszel. Az ötlet eredetisége és kivitelezhetősége megvigasztalta a kislányt.

Elkészült a jelmez, cipő is került valahonnan. Margitka erre a jelmezre húzta fel a kabátját, hogy ne keljen átöltöznie. Nem érezte a hideget, mert fűtötte a belső láz. A fellépés, a színpad varázsa, feledtetni tudta vele a nyomorúságot.

A „Japán cipő van a lábamon” című dalt énekelt, amely osztatlan sikert aratott a nézők körében, s Margitka megnyerte a versenyt. Eljött a „leleplezés” ideje, mindenkinek le kellett venni a jelmezt. Margitka vonakodott levenni, de egy csintalan gyerek megtette a kislány helyett, lekapta Margitka fejéről az indián fejdísz. Megrökönyödve nézték a kopasz cigánylányt, aki elvitte a pálmát. Margitka sírva-zokogva futott hazáig.

1967-ben a Magyar Rádió Országos Tehetségkutató Versenyt rendezett a rádió 6-os stúdiójában. Az akkor 16 éves Margitka nem akart jelentkezni, mivel még mindig az artista álmok foglalkoztatták, de Margitka édesanyja bölcs cigányasszony volt, tudta, hogy a lánya jó hangú, tehetségnek sincsen híjával, éppen ezért levelet írt a Magyar Rádió zenei osztályára címezve, ecsetelte leánya tehetségét, s meghallgatását kérte. Az igenlő válasz megérkezett, amelyben közölték, hogy Szabó Margitot meghallgatásra várják.

Bangó Margit, akkor még Szabó Margit, tele volt izgalommal. Oly annyira, hogy amikor megkérdezték, hogy mit fog énekelni és milyen hangnemben, egy szó nem jött ki a száján. A harmadik felszólítás után Boros Lajos bácsi odasúgta neki: „Drága gyerekem, ne hozz bennünket szégyenbe, énekelj akármít, majd mi lekísérünk!”

Grabócz Miklós zenei főszerkesztő is kezdte már a türelmét elveszíteni, amikor Bangó Margit nótára „gyűjtött”. Nem emlékszik rá, hogy mit énekelt, arra viszont igen, hogy rossz hangnemben kezdte. Lesújtva, elkeseredetten ment haza, semmi reménye, hite nem volt arra, hogy énekesi pályáját illetően terveket szöhetne. Csúfos bukásként könyvelte el a rádióbeli szereplését.

Egy hét múlva megérkezett Grabócz Miklós levele, amely arról tudósított, hogy Bangó Margit próbafelvételét zenésítették, ami egyben működési engedélyt is jelentett. A Magyar Rádió történetében még nem volt erre példa, hogy egy próbafelvételt zenésítsenek.

Grabócz Miklós azt javasolta Bangó Margitnak, hogy nagyívben kerülje el az énektanárokat, mert félő, hogy elrontják azt a hangot, s ez az ajándék olyan, mint egy csiszolatlan gyémánt, az idő, a tehetség briliánsná varázsolja majd.

Ifj. Magyar Imre a következőket mondta róla: új csillag született Ma-

gyarország égboltján, s ez a csillag sohasem lesz meteorit, mert arra született, hogy örökké ragyogjon.

1968-ban levizsgázott a Magyar Országos Filharmóniánál, ahol előadóművészi diplomát kapott.

*Bangó Margit családja körében
lánya, veje és legkisebb unokája*

Bangó Margit a pályatársaitól nem igen kapott támogatást, megbecsülést. A művészvilág más képviselői, főleg a színészek részesítették dicséretben, tanácsokat adtak neki: **Feleki Kamill, Latabár Kálmán, Németh Mária...** stb.

Bangó Margit kiment Brüsszelbe egy vendégszereplésre, de annyira megtetszett a rendezőnek, hogy három és fél évre szerződtették, ezzel a szerződéssel sikerült kievickélnie az albérleti sorsból. A három és félévi keresetéből sikerült vennie egy kis házat. Bangó Margit sok helyen járt: királyok, államférfiak tapsoltak neki, s ő mégis az egyszerű romáknak énekelt a legszívesebben. Margitka járt Amerikában, Kanadában, Európa különböző országaiban.

Pályája egyre feljebb ívelt, de a házasságai zátonyra futottak. A hős szerelmes ifjabb **Járóka Sándornak** 10 évig volt a felesége. Nyitott szívű ember Bangó Margit, s ez a nyitottsága a mai napig nagyon támadható, sőt kihasználható. Oly sok csalódás ellenére, Margitka nem keseredett meg, mert hinni tud a szeretet erejébe. Boldogság keresésének az útja nagyon rögzös volt, akár a művészi útja, de felül tud emelkedni a kudarcokon, mert Isten nemcsak talentummal áldotta meg, hanem megbocsátással is, amely hidat tud verni a remény és a kudarc közé.

Bangó Margit művésznőnek az egyik vágya, hogy a 100 Tagúval egy örökzöldek készítsen.

Bangó Margit a sikereinek csúcán is megmaradt egyszerű, érzékeny szívű embernek. Az igazi művész sohasem kérkedik – vallja – mert tudja, hogy a tehetség Isten adománya, s ezért jól kell vele sáfárkodni, az alázat, a fejet és térdet hajtó állapotban tud a művészet magasra szárnyalni, s ott ellobbanhatatlan fénnel világítani. Bangó Margit egy ilyen világító csillag hazánk zenei égboltján.

Lemezei: Felszállott a vadgalamb, Írt nékem a szeretőm (1975), 1972-ben a Müncheneri Olimpián énekelt az Állami Népiegyüttes kíséretével. Ezt követően megjelenik az első CD-lemeze Hollandiában, Jan Cremer festő-író támogatásával. Az első magyarországi CD-je a 100 Tagú Cigányzenekarral jelenik meg a Hungaroton gondozásában.

Kitüntetései: Japán Állami-díj, Kiváló Művész-díj, a Köztársaság Arany Érdemkeresztje-díj.

Rácz Lajos

Szécsi Magda tűzz

Dr. Dávid Ibolya és Szécsi Magda

**Dr. Dávid Ibolya ig
nyitotta meg 2000
a Bocskai úti Evang
Szécsi Magda Fe
képzőművész tűzz**

ománcai

ságügy-miniszter
szeptember 21-én
likus Templomban
ci Noémi díjas
nanc kiállítását.

Fotó: Nyári Gyula

Varga Ilona a Magyar Rádió „Cigány Félóra” című műsorának felelős szerkesztő-riportere. Csofárdatos orgánuma bizalomébresztő és feszültségoldó is egyben. Erre a hangra oda kell figyelni, mert azon túl, hogy kellemes, olyan tartalommal van megtöltve, amely az igényesség állandósulására törekszik. Igényesség és hitelesség, amely korrektséggel párosul. E hármass fonat „megtartja” Varga Ilona műsorait.

Ki hinné, hogy Varga Ilona hat éves korában csak cigányul – beás nyelven tudott beszélni?! Nagyon távolról jött, egy Dráva melletti kis faluból, annak is a cigány telepéről. Édesapja Varga József magyar volt, csizmadia. Ilonáékat 1968-ban elöntötte az árvíz, ekkor kiköltöztették őket a cigány telepről. Zaláta községben találtak otthonra, Ilona itt végezte el a nyolc általánost. „Áldott jó tanítóm volt, meséli Ilona. Neki köszönhetem, hogy egy év alatt megtanultam írni-olvasni.”

Ötödikes kora óta állandó jelleggel részt vett különböző versmondó versenyeken, ennek köszönhetően egyre szebb lett a kifejtése. Az általános iskola elvégzése után egy pécsi gimnázium tanulója lett. Érettségi után férjhez ment, 1979-ben született István nevű fia. Ez a házasság 13 év után zátonyra futott.

Varga Ilonát belülről valami hajtotta, buzdította a tanulásra. 1984-ben beiratkozott a Janus Pannonius Egyetem Tanárképző népművelő-magyar szakára. A főiskola elvégzése után hat évig tanított egy diákotthonon kisegítő iskolájában. 1988-ban levelet kapott a Magyar Rádiótól, hogy véleményezzen egy műsort. Kö-

rülbelül 30-40 embert hallgattak meg ez ügyben. A véleményezés egyben felmérő teszt is volt, ezt persze nem árulták el, mivel kíváncsiak voltak a spontán megnyilvánulásokra. A 40 főből 4 főt találtak alkalmasnak arra, hogy

Vendégünk: VARGA ILONA

Fotó: Hegedűs Sándor

beiskolázzák és rádióriportert képezzenek belőlük.

1989-ben a Magyar Rádió szerződést kötött Varga Ilonával, s ettől kezdve a Cigány Félóra állandó munkatársa lett. A tanítást abbahagyta. Varga Ilona 1992-ben újra beült az iskolapadba, s az ELTE média szakán egy újabb diplomát szerzett, majd innen átiratkozott a szociológiai szakra, ahol egyetemi diplomát kapott.

Ezzel a birtokába került két főiskolai és egy egyetemi diploma.

Varga Ilona maximalista, nem szereti a félmegoldásokat, a férjemunkát. Olyan igényt támaszt önmagával szemben, amitől más belerokkanna, de ő mosolyogva cipeli a terhet, mert tudja, hogy az út végén a siker, a megbecsülés várja. Szinte minden évben kapott kitüntetést, így jutalmazták az igényes munkáját.

Varga Ilona különös lélek, szinte láthatatlanul van jelen a sajtótájékoztatókon, soha sem csörtet, mégis ott van, semmiről le nem késve, s ha kérdez, annak ereje, íze, sója van, mert úgy tud kérdezni, hogy a válasz szinte kibukik a választ adó szájából. A bizalom a titka annak, hogy olyan elevenek a műsorai. Pillanatok alatt bizalmas viszonyba tud kerülni a riportalányaival. Ez a sajátos emberközeli kapcsolat a titka Varga Ilona műsorainak. És nem utolsósorban olyan élő eleven arccal tud hallgatni, amely beszédre inspirálja a riportalányait.

A hallgatás aranya olykor fényesebb a beszédnél. Varga Ilona ismeri a hallgatás és a beszéd titkát. E párhuzamos sínen fut a műsora, amely sohasem siklik ki, mert jól válassza meg a sebességet. Varga Ilona olyan riporter, aki szüntelenül tanul, hogy még előbb legyen a műsora, s mindezt olyan természetes eleganciával teszi, hogy a hallgató azt hihetné, hogy ezt ő is meg tudná csinálni. Ez egy olyan titok, amelyet ha tetten érnek, az ember rácsodálkozik Varga Ilona olyan unikum, amelynek receptjét most közkinccsé tettük.

Rácz Lajos

A csatkaí búcsú üzenete

Hívőnek és nem hívőnek egyaránt volt mondandója a neves Csatkaí búcsúról készült színes, sokoldalú beszámoló, amelyben a beszélgetések, a kis interjúk sok-sok tanulsággal szolgáltak a hallgatóknak. A Cigány Félóra szeptember 8-ai adásában a riporter megszólaltatta **Németh József** plébánost, **Bogdáné Sárközi Ildikó** cigány önkormányzati vezetőt, roma önkormányzati vezetőket, tanárt, remetét. Olyan közéleti, szociális vezetőket, papokat, akik össze tudják egyeztetni a szociális munkát a pasztorációval.

volt, aki az egyház megbízatásából immár 1993 óta látja el sikeresen a tiszteből fakadó feladatát. Németh József plébános arról szólt, hogy a csatkaí búcsúba elsősorban a szegény emberek, sok-sok cigány hívő jön el. Évente kerül sor erre a jeles eseményre, amely a beás, lovári és az oláh-cigányok sokaságának találkozó helye. S noha a plébános úr első helyen említette az Irgalmasság Anyjához forduló meggyógyulását, Bogdáné Sárközi Ildikó a cigányok anyaközpontú felfogásáról szólt, s azért tartja fontosnak a búcsút, hogy itt legalább lelki békét nyernek a cigányok.

És a csatkaí búcsúról készült tudósításnak ez volt a legfőbb üzenete. Legjellegesebb tolmácsolója talán az a **Gergely Dezső** rasaj

Különösen figyelmet érdemlő tanulsággal járt Gergely Dezsőnek lelkesen átsütő, az ügy támogatására szólító szép szavai, amikor azt említette, hogy a polgárosodás alapja a lélek fontossága és Szent István Intelmeiből idézett, annak az idegenek fogadásáról és a vendégség fontosságáról szólt, kiemelve a cigányságnak a történelemben elfoglalt helyét.

Olyan búcsú volt Csatkán, ahol legalább annyi szó esett a cigányság közéletiségéről, mint a lelkek ápolásáról. Gergely Dezső mondta azt is, hogy ezeknek a találkozásoknak célja az is, hogy bizonyítsák: a cigányoknak nem csak testük van, hanem lelkük is. S mint rasaj megemlítette: Budapest XIII kerületében is elsősorban a szociális munka képezi tevékenységének a pasztoráció jelentős részét.

Üzenete volt annak is, hogy a csatkaí búcsú közös magyar-cigány misével, két nyelven, roma zászló szenteléssel zárult.

f.k.

Roma Magazin

Újabb hullámokat vet a zámolyi romák ügye. A Roma Magazin legújabb, szeptember 11-ei adása is ezt erősíti meg. Sajnos nem csak a hullámok nagyok, hanem az is, hogy egy-egy újabb adása, más-más megvilágításba helyezi a roma-ügyet, friss részletek tárulnak fel, s kerülünk általa közelebb az igazság megismeréséhez. Ezt tanúsítja a helyszínen tartott sajtótájékoztatóról szóló tudósítás is, amelyben a zámolyi romák vezetője, **dr. Németh Zsolt** vázolta fel, milyen jogsértéseket követett el a helyi önkormányzati vezetés.

Am szociológusok, társadalomkutatók, írók, publicisták a zámolyi ügy kapcsán túllépnek azon, s mind több elemzést lehet olvasni a lapokban. Ezek sorában az egyik legutóbb megjelent tanulmányra utalnék, amely a Népszabadság szeptember 11-ei hétfői számában jelent meg Kik azok a globalizátorok? címmel. Ebben **Sándor László** egyetemi adjunktus a témáról elhangzott vitával kapcsolatban, arra utalva a következőket írja: „A három hete zajló vita megmutatta, milyen nagy

politikai jelentőséggel bír az a tanulmány, amelyet három liberális közgazdász (továbbiakban HLK) tett közzé „Magyarázzuk a globalizmust” címmel (2000. augusztus 12.) Hogy ne kelljen változtatni a korábban megalkotott fogalmi kereteken a HLK a tömeges elszegényedés problematikájából egy laza mozdulattal cigánykérdést csinál, és dekrálálja, hogy kizárólag a romák esetében indokolt állami újraelosztást al-

lyásolja EU-felvételünket, tagságunkat. Honnan tudja? A kormány-nak küldött országjelentés nem ilyen egyértelműen ítéli meg felvételünket, amikor a kisebbségi jogok megtartására, a romaellenesség jelenségeire figyelmeztetnek.

Egyértelmű és világos üzenete volt a magyarországi cigányoknak a **Farkas Flóriánnal** készített interjú. Az Országos Cigány Önkormányzat elnöke értésre adta: demokratizálódó országunkban az elmúlt 10 esztendőben nem volt olyan kormány, amely felvállalta volna a cigány ügyet. Csak a szlogenek szintjén, s fő-

leg a választások előtti időszakban próbálták szavazóként megnyerni a cigányságot. Kérdésre válaszolva elmondta: a pártok már megkezdték a választásokra való felkészülést, de mi még nem. Kiemelte a parlamenti képviselőhez jutás létszámarányos fontosságát. Értésre adta: keresik az érdemi szövetségést, de azt nem árulta el, hogy ki vagy kik jöhetnek számításba.

F.K.

SZÖVETSÉGGKÉRESÉS

kalmazni!!! „Hogy mi következik ebből? Elsősorban az, hogy bizonyos gondoskodók etnikai alapra !!!/ helyezik a globalizációs versenyben való helytállást vagy leszakadást. S, ma már ezen sem szabad meglepődni. Elgondolkodni annál inkább. Mint azon a kijelentésen is, amely a Roma Magazin adását megelőző Agrárvilág című műsorban **Boros Imre** tárcanélküli miniszter világosan és egyértelműen kijelentette: a magyarországi romák helyzete nem befo-

Tehetséges Békés megyei cigánytanulók országjáró útja

Második évtizede kerül a Békés Megyei Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottság, az érintett települések iskolái, az utóbbi években, a településeken alakult Cigány Kisebbségi Önkormányzatokkal közös szervezésében, támogatásával megrendezésre a tehetséges V-VI. osztályos, többségében cigánytanulókat fogadó nyári életmódtábor, majd a táborozó tanulók legjobbjaiból kiválasztott húszfős csoportnak hazánk más-más tájegységére szervezett három-négynapos országjáró út.

Ez évben Dévaványáról, Elekről, Gyomaendrődről, Sarkadról, Végegyházáról, Csorvásról, Békésről, Mezőkovácsházáról jöttek a V-VI. osztályos jó képességű cigánytanulók a Millennium jegyében Szombathely-Kőszeg-Székesfehérvár útvonalra szer-

A virágóránál Székesfehérváron

A sárosvári Nádasdy vár felvonóhídja előtt a csoport

vezett országjáró útra.

Az alföldi gyerekeknek nagy élményt nyújtott az első nap a balatoni fürdés, a sárosvári Nádasdy vár „bevétele”, a második napon a vasi megyeszékhely, hazánk legrégebbi városának Szombathelynek, az egykori Colonia Claudia Savariának megismerése, harmadik napon a Kőszegi hegységben tett hosszú gyalogtúra, a részben osztrák területre eső 884 m magasságban lévő Írottközi kilátó felkeresése, a Hörmann forrás üdítő vizének megkóstolása, s a kőszegi várat 1532-ben a török túlerő ellen

védő **Jurisics Miklós** szobra előtti tisztelegés.

A látnivalókban gazdag országjáró út negyedik, hazafelé tartó napja során a munkáskézi alkotásának remekműveit, értékeit ismerték meg a tanulók a Herendi Porcelánmúzeumban tett látogatással, s befejezőként királyi koronázó városunkban Székesfehérváron a romkert ereklyéinek, az országalmáról mintázott emlékműnek, s a pontos időt mutató virágórának a megtekintése gazdagította az ismereteiket.

A gazdag program reméljük segíti a résztvevő tanulók tanulmányait, a látottak (fényképek a szülőknek, hozzátartozóknak) is élményt nyújtanak, s hisszük, hogy a Millenniumi országjáró út a Békés megyében élő cigánycsaládok hazához való kötődését is erősítette gyermekeik tapasztalatain keresztül.

Köszönet minden támogatónak, külön a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért Közalapítvány Kuratóriumának, kurátorainak.

Hevesi József
nemzetiségi szak-őtőtanácsos

Dohányzással kapcsolatos egészségnevelés a cigány fiatalok körében

A „Dohányzással kapcsolatos egészségnevelés a cigány fiatalok körében” című programot a Merck Sharp Dohme cég finanszírozza és a Rapanui Kft. hajtja végre szoros együttműködésben az Egészségünkért a XXI. Században Alapítvánnyal. A demonstrációs program keretében azt vizsgáljuk, hogy milyen eredmények érhetők el dohányzással kapcsolatos információk kortárs oktatók segítségével történő terjesztésével olyan iskolákban, ahová cigány vagy különböző oknál fogva hátrányos helyzetű tanulók járnak.

A program kiindulópontja az a tapasztalat volt, hogy a fiatalok és családjaik körében az egészségre ártalmas magatartásformák, így a dohányzás is, jóval gyakrabban fordulnak elő. A 18 éves átlagéletkorú, iskolába már nem járó cigány fiatalok körében például a dohányzás kétszer olyan gyakori (70%), mint a velük egykori átlag magyar lakosság körében.

2000. márciusában egészségpszichológiai felmérés készült a Szolnoki „Roma Esély” Alternatív Szakiskola, Középiskola és Kollégium, a Csapi Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon, a Zalakomári Általános Iskola, és Pécsenti a Csokonai Vitéz Mihály Általános és Szakiskola tanulói körében. Az alapozó adatfelvétel a diákok dohányzási szokásait, a dohányzás egészségre gyakorolt hatásainak ismeretét, a dohányos gyerekek megítélését, a dohányreklámokkal kapcsolatos beállítódásokat, és az ebben a témában hitelesnek tartott kommunikátorokkal kapcsolatos véleményeket vizsgálta.

E vizsgálatot követően Szolnokon és Zalakomárban az intervenciós osztályokban a program során kiképzett (középiskolás korú) kortársoktatók a dohányzás káros hatásaival kapcsolatos foglalkozásokat tartottak. A foglalkozások befejezését követően egy monitoring vizsgálatban (zárófelmérés) mértük a dohányzással kapcsolatos ismeretekben, attitűdökben és a tényleges magatartásban bekövetkező változásokat.

A foglalkozások (intervenciós) eredményei, hatásai

Az alapozó vizsgálat adatai szerint a gyerekek 34,5 százaléka naponta, vagy hetente dohányzott. Ez az arány a monitoring vizsgálat idejére az intervenciós csoportban (ahol a foglalkozások voltak) 27,1 százalékra csökkent. A dohányzó gyerekeknek nemcsak az aránya csökkent, hanem ezen belül megváltozott a napi

A „Roma Esély” diákjai és tanárai

rendszerességgel dohányzó és az alkalmilag rágyújtó gyerekek egymáshoz viszonyított aránya is. Ez azt jelenti, hogy csökkent a naponta, és nőtt az alkalmilag dohányzó gyerekek aránya. A kontroll csoportban ez a csökkenés kevésbé látványos (32,9 százalék), s mind a naponta, mind az alkalmilag dohányzó gyerekek aránya magasabb, mint az intervenciós csoportba tartozó gyereké. (A kontroll csoportokban bekövetkező változások a diákok egymás közötti kommunikációjának tulajdonítható, ez a program másodlagos hatása.)

A foglalkozásokon részt vevő gyerekek 37,5 százaléka ismer olyan diákok, aki éppen e beszélgetések hatására szánta el magát arra, hogy leszokik a dohányzásról. 54,7 százalékukat már jobban zavarja, ha mások dohányoznak a jelenlétükben, valamint 52,2 százalékuk a foglalkozások óta jobban megnézi, hogy ne menjen füstös helyre.

A diákok ismeretei a dohányzás egészségi következményeiről szintén növekedtek a foglalkozások hatására (főként a dohányzás és tüdőrák kivül egyéb légúti betegségek, illetve dohányzás és szívbetegségek vonatkozásában). Az intervenciós csoportban határozottan nőtt azon diákok aránya, akik több, az egészségre káros következményt jelöltek meg, míg a kontroll csoportban (a növekedés mellett), magas maradt a bizonytalan (azaz a „nem tudom választ adó”) tanulók aránya.

Öröndetes, hogy a foglalkozásokon részt vett diákok körében magasabb lett azok aránya, akik szerint „fontos, hogy mindenki – korának megfelelően – ismerje a dohányzás ártalmait.” Az alapozó vizsgálatban a diákok 48 százaléka értett egyet ezzel az állítással, a monitoring vizsgálat során az intervenciós csoportba tartozó gyerekeknek pedig már 56,5 százaléka, míg a kontroll csoportban ennél kevesebben (36,9 százalék) gondolták ugyanezt.

A „beavatkozást” végző kortársoktatók és a program fogadtatása egyértelműen pozitív volt. Míg az alapozó felmérésben a hiteles kommunikátorok között a kortársoktatók csak 5. helyen voltak, addig az intervenciós csoportban a foglalkozások végén a 3. helyre kerültek, míg a kontroll csoportban maradtak az 5. helyen.

Ezt nemcsak a programmal és a kortársoktatókkal való magas elégedettség arányok mutatják, hanem az a tény is, hogy a foglalkozásokon részt vett gyerekek 86 százaléka maga is szívesen bekapcsolódna egy ilyen programba fiatal oktatóként is. A program „visszhangja” szintén pozitív volt, mivel még azok a gyerekek is tudtak a programról (pl. ismerték a szlogent), akik nem vettek részt a beszélgetéseken. Közülük – konkrét tapasztalatok nélkül is – 73,6 százalékuk vállalna ilyen feladatokat.

„Egészségünkért a XXI. Században Alapítvány”

Foto: LD archivum

Visszafordíthatatlan folyamatok helyett

A cigányság áldatlan szociális helyzete annyira köztudott, hogy a köznap tapasztalatok síkján is rémisztőbbnél rémisztőbb jelenségekkel és tényekkel találkozhatunk. Mint ahogyan nem túlzás azt mondani, hogy a közvélemény a romák nyomorúságos életvilágát túlságosan is jól ismeri, de kevésbé a kivételeket. Amelyek persze korántsem annyira riasztóak. Ám a lényeg mégiscsak az, hogy a többségi társadalomban óhatatlan felerősödik az a vélekedés, mely szerint létezik egy népcsoport, melynek tagjai annyira szerencsétlen és tragikus körülmények között élnek, hogy helyzetükön önmaguk képtelenek változtatni. S mivel minimális szociális biztonságuk is veszélyben forog, krízishelyzetük csak tovább mélyülhet. Komolyan és keserűen fogalmazva: ha valaki cigány származású, számára nincs más választás, mint a megszüntethetetlen pária-lét.

Legfeljebb azt lehet kérdezni: jöhet-e valami változás? A kormányzati hatalom akarja-e és hogyan? Csakugyan vannak-e ennek az állapotnak reális gyógymódjai? És ha igen: mennyire célravezető? Mert senki sem tagadhatja, hogy a rendszerváltozás elmúlt időszakában a cigányság integrációja érdekében születtek kormányzati programok. Más kérdés, hogy a súlyos milliókat felemésztő állami segítség mennyire volt eredményes, illetve mennyire járult hozzá a valós integrációs folyamatokhoz. Mára nyilvánvalóvá vált, hogy az eredmény kevesebb volt, mint a kudarc. Ám ennek belátása is csak az álmodozókat viszi a fatalizmus felé: csak azokat akiknek kellemes kifogás és jóleső megerősítés a cigányság integrálhatóságának hirdetése. De ha valaki –

akár kormányzati szereplőként is – ugyanebből a feltételezésből is ráébred, hogy a cigányság integrálódását sajátos kényszerűségek akadályozzák, legfőlegmetesebb csapdahelyzetet kerüli el. Még pedig azt, hogy a cigányokat akarataik ellenére is fel lehetne zárkóztatni. Csak több pénzre kell fordítani foglalkoztatásukra és több munkahelyet kell létrehozni.

Ám éppen a középtávú cselekvési programok váltak használhatatlanná azzal, hogy a kényszerű felzárkóztatás ördögi körén nem léptek túl. Csakhogy az illúziók illúzió voltának kiderülése önmagában még nem jelent sikert. Legfeljebb más utak nyílnak meg ugyanannak a felzárkóztató ideának a realizálására, ha nem látjuk be, hogy a cigányság szociális és kulturális integrálódásának esélyei nem csupán külső körülményekben rejlenek. Semmiképpen sem például abban, hogy az állami költségvetésben 7 vagy 10 milliárd forint áll rendelkezésre. Merő önáltatás lenne ezt tagadni. Amint-hogy azt a tényt is, hogy működő önszervező stratégiák híján a cigányság képes lenne a valódi felemelkedésre. Kivált nem akkor, ha a cigányok csupán a kormányzati kísérletezés alanyai. Jobb esetben persze, mert már ennek a tere is szűkült. Nyilván szépen hangzó jelszó: „a többségi társadalomhoz alkalmazkodni, a belső értékeket megőrizni!” De ez csak akkor válhat valóra, ha a külső és a belső feltételek egyaránt adottak. Ha bárki csupán a kényszerű felzárkóztatásban hisz, akarva-akaratlanul egy illúzió foglya marad. A valóság ugyanis az, hogy a cigányság önálló felzárkózását, társadalmi beilleszkedését kell segíteni. Mert sohasem lehetnek csupán passzív szereplői ennek a folyamatnak.

Csak éppen ehhez *elengedhetetlenül szükséges az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.* Amely nem jelent mást, mint olyan helyzetet, amelyben az eltérő szellemű és egyéb sajátosságokkal rendelkező egyének azonos valószínűséggel tudják életcéljukat megvalósítani. Kétségtelenül a teljes esélyegyenlőség elérhetetlen ideál, mivel a véletlen tényezőket nem lehet az életből kiiktatni. Sem az egyéni szerencsét vagy balszerencsét, sem a családi szocializációt, sem a szociokulturális státusban rejlő különbségeket, melyek a cigányság esetében mindennél szembeszökőbbek. Éppen ezért fontos a gazdasági életbe való bekapcsolódás esélyeinek bővítése, illetve a jogi-adminisztratív szabályok egyértelmű meghatározása. Ennek érvényesülése – mármint a gazdasági aktivitásé – ugyanakkor a lehető legnagyobb mértékben függ az oktatáshoz való hozzáféréstől. Ha sikerül odáig eljutni, hogy a szülők eltérő gazdasági-szociális helyzete nem lesz döntő akadálya a képzési esélyeknek, mindez a cigányok számára is fordulatot hozhat.

Ám ugyanakkor arról sem feledkeztünk el, hogy a képzettség fontosságának belülről is fel kell értékelődnie. Mert ugyan a cigány származásúak többsége civilizatorikus értelemben vajmi keveset kap környezetétől (sőt sokszor egy többé-kevésbé zárt életvilág zárt kultúráját sajátítják el), de éppen a modernizálódás kényszeríthet rá mindenkit arra, hogy nincs más választás, mint az önként vállalt integrálódás. Mielőtt a teljes lesüllyedés visszafordíthatatlanná válna.

Dr. Kerékgyártó T. István

**Az Igazságügyi Miniszter megbízásából
a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet
a roma kisebbséghez tartozó művészek,
tudományos szakemberek részére külföldi felsőfokú intézményekbe
szóló rövid időtartamú tanulmányutakon, továbbá maximum
kétszemeszteres képzésben, illetve versenyeken való részvételre.**

Az ösztöndíj-támogatás célja:

Elősegíti a roma művészek és tudományos szakemberek külföldi képzésen, kutatáson való részvételét.

A pályázaton részt vehetnek:

Egyetemi, főiskolai hallgatók, továbbá egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkező művészek, tudományos szakemberek.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
- első évfolyamos egyetemi, főiskolai hallgatók esetében: a felvétel tényét igazoló írásbeli értesítést és a beiratkozásról szóló igazolás másolatát,
- felsőbb évfolyami egyetemi, főiskolai hallgatók esetében az utolsó szemeszter eredményes befejezését igazoló lecke-könyv másolatát, és a beiratkozásról szóló igazolást,
- egyetemi és főiskolai végzettséggel rendelkezők esetében: végzettséget igazoló diploma másolatát,
- minden pályázathoz csatolni kell a fogadó intézmény, vagy szervezet meghívólevelét és a fogadás feltételcíről szóló nyilatkozatot (szállás, ellátás, ösztöndíj, stb.), továbbá e dokumentumok magyar nyelvű másolatát.

A pályázónak nyilatkoznia kell arról, hogy mennyi a kinttartózkodás teljes költsége és - amennyiben e pályázat útján a támogatást elnyeri - a kinttartózkodás további költségeit milyen forrásból tudja fedezni.

Megpályázható támogatások:

Rövid időtartamú tanulmányutak, illetve versenyek esetén útiköltség hozzájárulás, maximum 100.000 Ft.

Egy szemeszteres képzésen való részvételnél havi minimum 15.000 Ft, maximum 30.000 Ft ösztöndíj, legfeljebb 150.000 Ft.

Kétszemeszteres képzés esetén havi minimum 15.000 Ft, maximum 30.000 Ft ösztöndíj, legfeljebb 300.000 Ft.

A rendelkezésre álló keret:

10 millió forint.

A pályázatok benyújtási határideje:

2000. október 15.

A pályázatok elbírálási határideje:

2000. november 15.

E határidőig a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma elkészíti javaslatát az Igazságügyi Miniszter részére, aki ezt követően dönt és intézkedik a sikeres pályázók részére az ösztöndíj, a támogatás folyósítása iránt.

**A pályázatokat a Magyarországi Cigányokért
Közalapítvány Irodájához kell benyújtani:**

1021 Budapest,

Budakeszi út 55/d. P/5. épület V/2.

FIGYELEM!

A határidőn túl érkezett, vagy hiányos pályázatok érvénytelenek.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában (1021 Budapest, Budakeszi út 55/d. P/5. épület V/2. Telefon/fax: 394-2647, 394-1852) személyesen, illetve felbélyegzett válaszböríték ellenében kérésre azt az iroda postán elküldi a pályázónak.

Felhívás!

Az Országos Cigány Információs és Művelődési Központ a **vidéki fiatal tehetséges cigány alkotóknak** (festőknek, kézműveseknek, fafaragóknak) is teret szeretne adni a bemutatkozására.

A Művelődési Központ székházában **kiállítást szervezünk**, melynek keretén belül lehetősége nyílna mindenkinek, hogy a nagyközönség elé tárja alkotásait.

Fiatal cigány tehetségek **jelentkezését várjuk** az Országos Cigány Információs és Művelődési Központnál levélben, vagy telefonon.

Az Országos Cigány Információs és Művelődési Központ felhívást tesz közzé Budapest X. ker. Gyömrői út 103. szám alatt lévő székházának 100 m²-es helyisé-

gében vendéglátóipari egység kialakítására és üzemeltetésére
Határidő: október 10.

Érdeklődni lehet:

Országos Cigány Információs és Művelődési Központ 1103 Budapest, Gyömrői út 103. Tel/fax: 265-08-38, 264-94-48.

Bordás Andrásné
üv.igazgató

Ollóval írtuk

Automatikusan emelkedő szociális ellátások

A minimálbér és a minimumnyugdíj növekedése a gyedre, a gyesre és a gyetre is kihat

A minimálbér, illetve a minimumnyugdíj jövő évi változásával több szociális ellátás összege is emelkedik. A jövedelemtől függő gyermekgondozási díj felső határa a jelenlegi 51 ezer helyett 80 ezer forint lesz, és magasabb összeget vehetnek fel a gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, anyasági támogatásban, valamint rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők is.

A minimumnyugdíj lapunk értesülése szerint a jelenlegi 16 600 forintról előreláthatólag mintegy 6,6 százalékkal, 17 700 forintra emelkedik. A gyermekgondozási segély (gyes), valamint a gyermeknevelési támogatás (gyet) havi összege a gyermekek számától függetlenül azonos az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegével, így szintén 1100 forinttal emelkedik.

A gyes alanyi jogon jár, a gyermek harmadik életévének betöltéséig. A gyermeknevelési támogatásra a három vagy több kiskorút nevelő szülők jogosultak. A támogatás a legfiatalabb gyermek nyolcadik életévének betöltéséig jár. A gyetben részesülő szülő csak napi négy órát folytathat kereső tevékenységet, illetve időkorlátozás nélkül dolgozhat – de kizárólag otthonában.

Lakner Zoltán, a Szociális és Családügyi Minisztérium családpolitikai helyettes államtitkára lapunknak elmondta: az egyszeri anyasági támogatás összege is emelkedik. E juttatásra a szülést követően az a nő jogosult, aki terhessége alatt legalább négy alkalommal terhesgondozáson vett részt. A támogatás az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 150 százaléka, jelenleg 24 900, jövőre várhatóan 26 550 forint.

A rendszeres gyermekvédelmi támogatás odaitélése jövedelemfüggő: a jogszabály szerint akkor állapítható meg, ha a családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a minimumnyugdíjat. Feltétel az is, hogy a

családban az egy főre jutó vagyon értéke ne haladja meg vagyonelemenként (például jármű, gépi meghajtású termelő- és munkaeszköz) számítva a minimum nyugdíj huszonötszörösét, míg együtt számítva a hetvenötszörösét. Nem tekinthető vagyonnak az ingatlan, amelyben a család lakik, valamint a mozgáskorlátozottak gépjárműve. A havi ellátás nem lehet kevesebb, mint az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 20%-a. Ez idén 3320, jövőre 3540 forint. Lakner Zoltán hozzátette: terveik szerint az iskoláskorú gyereket nevelő családok 2001 szeptemberében is megkapják a rendszeres gyermekvédelmi támogatás egy havi plusz összegét.

A 40 ezer forintra emelkedő minimálbér csak a jövedelemfüggő gyermekgondozási díj (gyed) összegére lesz hatással. A gyed az átlagkereset 70%-a, de nem lehet magasabb, mint az ellátás megállapításakor érvényes minimálbér kétszerese, vagyis jövőre 80 ezer forint. (Az idén a 25 500 forintos minimálbért alapul véve ez a határ 51 000 forint.)

A fogyatékkal élők után járó úgynevezett emelt szintű családi pótlék a jelenlegi 7500 forintról jövőre 10 500 forintra emelkedik. Ez az összeg valamivel magasabb, mint a 2001 közepétől járó egységes fogyatékosági támogatás, amely a minimumnyugdíj 50, illetve halmozottan fogyatékosok esetében 80%-a. Azok, akik jelenleg a vakok személyi járadékában, a mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában, valamint az emelt szintű családi pótlékban részesülnek, választhatnak, hogy át kívánnak-e térni az új juttatásra. Az emelt szintű családi pótlékot igénylőknek tehát nem érdemes az egységes fogyatékosági támogatást választaniuk – tudtuk meg Laknertől.

Népszabadság
Bencsik Réka

Sirki sárkány története

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer a magas hegyeken is túl egy szép terület, ahol élt egy hatalmas király. Egy jószívű, kedves, természetszerető ember volt. Jósága miatt nem vette észre, hogy a körülötte lévő emberek milyen rosszak. Az erdőkből kivágták a fákat, a kristálytisztá vizű patakba mocskos, szennyező dolgokat öntöttek.

Abban az időben élt az erdőben egy kicsi aranyos sárkány, aki elvesztődött szüleitől és itt bújt meg egy barlangban. Az állatok nagyon megszerették a kis sárkányt, akit Sirkinek neveztek el. A kis Sirkinek nagyon jó barátja volt a király tízéves kisleánya.

A királylány minden nap meglátogatta a kis sárkányt. Az emberek viszont nem szerették, ezért ő mindig csak este járhatott eledelt keresni. Egyszer miután evett, lement a patakhoz inni. Nem vette észre, hogy a vízben a kis halak mind meghaltak, és a mellette lévő növények is pusztulni kezdtek. Jóízűen ivott a vízből, és másnap, mikorra a királylány meglátogatta, nagyon megbetegedett. Az állatok is más helyet kerestek maguknak, ahol tiszta vizet ihatnak. A növények kiszáradtak, de mindezt senki sem vette észre Sirkin és a kis királylányon kívül, aki meggyógyította a kis sárkányt. Utána felkerekedtek és elmentek Sirki öreg nagymamájához. Megkérték, beszéljen a királlyal, mert ők nem tudtak szót

érteni vele. A sárkánymama szállást adott nekik, éjszaka bement a titkos barlangjába, és valami álomport vett elő. Elrepült a királyhoz, rászórta a szemére, varázsmondókat mormogott az orra alatt, majd hazarepült. Az öreg király éjszaka nagyon rosszat álmodott. Álmában leégett, kiszáradt erdőket, elpusztult állatokat látott. Még aznap reggel utánajárt a dolognak. Amikor látta, mennyi sok papírdoboz van ott, milyen fekete a patak vize, nagyon megijedt. Kiadta a parancsot, hogy rendezzenek alapos nagytakarítást. Sajnos már késő volt. Ekkor kihirdette, hogy aki segít a beteg erdőn, azt megjutalmazza. Sirki újból a nagymamájától kért segítséget, aki megint valami varázsport szedett elő, és az éjszaka leple alatt rászórta az erdőre. Az egy szempillantás alatt meggyógyult. Ekkor a király nagyon megörült, és örömébe befogadta a kis sárkányt az udvarába. Mindenki boldogan ünnepelte a természet gyógyulását és a kis sárkány jövetelét.

Gyerekek, ha lehet, Ti is próbáljatok vigyázni a természetre, és akkor mindenki egészséges lesz! Jöllehet, Ti is találkoztok egy kis sárkánnyal, aki majd segít nektek, hogy könnyebben tudjatok a természetre vigyázni.

Fuch Réka

Zilah, Erdély, Románia

Peti álma

Egy este Peti nagyon álmos volt a sok szaladgálástól. Hamar megvacsorázott, fogat mosott, lefeküdt, elhadarta az esti imát és már aludt is. Álmodott. Furcsa kép tárult elé. Osztálytársait, tanármőjét, Jutka nénit és iskolája igazgatóját, Balázs bácsit pillantotta meg. A Jóságországi általános iskola 7. b osztálya most kirándult Jóságország határába. A szomszédban Manóország volt, amit Jóságországtól egy szakadék és egy völgy, a Csörgőkígyók völgye választott el. Manóországban gonosz manók laktak, akik ki nem állhatták a szomszédaikat. A 7. b osztály tanulói a két felnőtt kíséretében a határszélen lévő erdőben egy tisztáson vertek tábor. Úgy döntöttek, hogy három napot töltenek itt, kint a szabadban. A gyerekek leverték sátraikat, és tüzet raktak száraz gallyakból, mert már közelgett az este. Leszállt az est, s a gyerekek, miután megvacsoráztak, nyugovóra tértek. Másnap egy új nap virradt rájuk, melyet egy kis kirándulással kezdtek meg. Úgy döntöttek, hogy meglátogatják túloldali manóországi szomszédaikat. Mindenki nagyon kíváncsi volt rájuk, ezért gyorsan elindultak. Nem kellett sokat bandukolniuk, míg elértek ahhoz a függőhídhöz, amely a két országot kötötte össze. Az osztály megtorpant egy pillanatra a rozoga híd láttán, de a kíváncsiság erősebb volt a félelmüknél, ezért elindultak. Megfogták egymás kezét, egy láncot képezve átértek a másik partra. Manóország Jóságország ellentéte volt. Itt a földet kő és gyér növényzet

borította. Magas hegyek, sziklák emelkedtek mindenütt, de ez a zord táj sem félemlítette meg őket és így tovább folytatták útjukat. Egyszer csak rútképű manók jelentek meg a sziklák között. Nagy fagyilabdákkal a kezükben rohamra indultak ellenségeik ellen. Hiába dobálták a jóságországiakat a fagyikkal, azok nem hőköltek vissza, mert nagyon szerették ezt a finom eledelt. A manóknak így durvább eszközökhöz kellett folyamodniuk. A hegyeket képező sziklákat kezdték ellenségeik felé görgetni, s így nagy kőomlás kezdődött meg. Erre a 7. b osztály már megijedt, s futásnak eredt. Amikor a függőhídhöz értek, újra láncot alkottak, mégpedig úgy, hogy elől Jutka néni, hátul pedig Balázs bácsi ment. Nagyon lassan kellett menniük, mert alattuk egy csörgőkígyókkal teli völgy volt, s a híd is régi volt már. Balázs bácsi éppen csak át tudott érni Jóságországba, amikor a híd leszakadt.

Peti anyja hangjára ébredt fel, aki őt keltegette. Még gondolkozott egy ideig a furcsa álmán, de nem sokáig, mert várta az iskola.

Tar Zsuzsanna

Tiszakeresztúr, Kárpátalja, Ukrajna

E két mese a szolnoki Tisza Klub Környezetvédő Társadalmi Szervezet kiadásában megjelent Varázsdoboz című (Tisza Klub Füzetek 8.) kötetéből való.

F E J T Ö R Ő K

Kedves Gyerekek!

Vége a nyárnak, a boldog szabadságot felváltotta a mindennapos iskolabajárás izgalma. Tanuljatok szorgalmasan, de hagyjatok magatoknak egy kis szabadidőt a fejtörők, rejtvények megfejtésére

Zenéljünk!

A cigány folklór zene egyik legfontosabb hangszerét olvashatjátok a rejtvény második függőleges sorában, ha a meghatározásokat helyesen írjátok be!

- daloknak, táncoknak van ➔
- földművelő eszköz ➔
- halfajta ➔
- szalonnát főz ➔
- szemetet dobunk bele ➔
- lyuk a földben ➔
- lányok játéka ➔

Szó és rímkereső

Lakatos T. József versét olvashatjátok az alábbiakban hiányos szóvégekkel.

Találjátok ki, hogy a pontok helyére mely szavak kerüljenek!

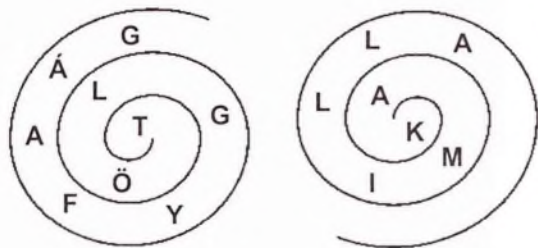
Megy a csikó, száján zabla,
nyakán istráng, nyereg
Forrás mellett áll egy legény
három vízcsep a

Növények szeretete

A cigányság életében a jelképek elsőrendű helyet foglalnak el. A csigavonalban két növény, illetve növények nevét rejtettük el.

Melyek ezek?

A középpontból indulj ki!

Cigányok Magyarországon

Az alábbi cigány öltözékekben a cigányság különböző fajtáinak neve olvasható. Az összekevert betűket rakd helyes sorrendbe, és megkapod a megfejtést!

Cigány mondások

- Egy ember piszka bepiszkíthatja mindannyiunkat
- Mindegy, hogy az én gyermekem vagy a másé, enni mindegyik szeret
- Ahol még pacalt sem kapok, ott hiába várom a húst

Gratulálunk!

Farkas András

2000. augusztus 20-án **Farkas Andrásnak**, a „Jászapáti Városért” díjat adta át **Szabó Lajos** polgármester úr.

– *Életrajzából kiderül, hogy nagyon sok közéleti feladatot vállal. Miért?*

– Mindig a közügy, az emberekért tenni akarás állt előttem.

– *Elsősorban a cigányokért? Hiszen a CÉSZ-ben is, a helyi kisebbségi önkormányzatban is vezető szerepe van.*

– Sohasem tettem különbséget. Aki hátrányos helyzetű, azon segíteni kell és nemcsak a cigányok között vannak ilyenek. Az igaz, hogy közöttük nagyobb arányban.

– *Hogyan lehet segíteni? Néhány évvel ezelőtt azt a véleményt hallottam öntől egy fórumon, hogy a cigányoknak nem segílyt, hanem munkát kell adni.*

– Akkor nem adtak nekem igazat. Volt, aki rabszolgahajcsárnak nevezett. Úgy látom, az élet engem igazol. Ma már egyre többen gondolkodnak hozzám hasonlóan. A kisebbségi önkor-

mányzat fontos feladatának tekinti a foglalkoztatási és az oktatási gondok megoldását. Figyeljük a pályázatokat, támogatási lehetőségeket. Eddig 69 gyereket terjesztettünk fel ösztöndíjra, mert sikerült elérniük a feltételként megszabott tanulmányi eredményt.

– *A városért és a lakosaiért végzett munkáját a képviselőtestület a „Jászapáti Városért” kitüntetéssel ismerte el. Mit érzett, amikor átvette?*

– Örültem, hogy az országos és megyei kitüntetések után a város is elismert... Míg egészségi állapotom engedi, szeretném folytatni a munkát, mert annak tudok legjobban örülni, ha segíteni tudok valakinek.

G.CS.E.

Jászapáti Hirmondó

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díját
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:

5000 Szolnok,
Aranka utca 3.

Telefon:
(06) 56/372-269

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

JOGVÉDŐ IRODÁK

Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda

Irodavezető: **Dr. Furmann Imre**
Cím: 1537 Budapest 114. Pf.: 453/269
Telefon: 303-8973, 314-4998

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: **Dr. Pálfi Miklós**
Cím: 5000 Szolnok, Kossuth tér 1.
Telefon: (06) 56/411-205

Cigányok Jog- és Érdekérvényesítő Irodája

Irodavezető: **Dr. Kosztics István**
Jogsegélyszolg. vezető: **Dr. Burrai Husam**
Cím: 7621 Pécs, József A. u. 4.
Telefon: (06) 72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: **Dr. Pánczél Márta**
Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező út 6.
Telefon: (06) 1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda

Irodavezető: **Horváth Aladár**
Cím: Budapest VIII., Dob u. 105.
Telefon: 352-4500, 352-4502

Pentru Voi - Tiértek Zala Megyei Kisebbségek
Jogvédő Szervezete

Jogász: **Dr. Hard Ferenc**
Cím: Zalaegerszeg, Kossuth út 43. I. emelet
Telefon: (06) 96/330-479

Országos vásárok naptára

2000. október hónapra

Október 4., szerda

Kaba -ok,
Miskolc -oák,
Szeghalom -oák,
Tura -oák,
Veszprém-
varsány -oák,

Szeged-
Cserepes sor -kjb,
Szekszárd -oák,
Szendrő -bv,
Szolnok -av,
Tarnaméra -oák,
Tompá -ok,
Tompá -av,
Zalaegerszeg -av,

Kiskunfélegy-
háza -av,
Kunszent-
miklós -oák,
Miskolc -av,
Mórahalom -oák,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Pécsvár

Október 5., csütörtök

Cellödömök -ok,
Ónod -oák,
Szeged-
Cserepes sor -ok,
Vészto -oák,

Október 10., kedd

Gönc -oák,
Zalaeger-
szeg -oák,

-Leányvásár,
Szászvár -oák,
Szeged-
Cserepes sor -kjb,
Szentés -oá,
Szolnok -av,
Tiszaécske -oák,
Vác -oák,

Október 6., péntek

Gyöngyös -oá,
Gyula oák,
Hódmező-
vásárhely -oá,
Miskolc -ok,

Október 11., szerda

Csorna -oák,
Makó -oá,
Mezőcsát -oák,
Miskolc -osk,

Október 16., hétfő

Egyek -oák,
Kapuvár -ok,
Nagydorog -oák,
Szendrő -oák,

Október 7., szombat

Abony -oá,
Békéscsaba -oák,
Debrecen -ÜV,
Dévaványa -oák,
Dunapataj -oák,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -kjb,
Komló -oák,
Magyarnán-
dor -oák,
Marcali -ok,
Miskolc -ok,
Pécs -ok,

Október 12., csütörtök

Komádi -oá,
Pálháza -oák,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Október 17., kedd

Fertőszent-
miklós -oák,

Október 18., szerda

Hajdúnánás -oák,
Jánoshalma -oák,
Miskolc -osk,
Vajszló -ok,

Október 8., vasárnap

Békéscsaba -av,
Dabas -oák,
Debrecen -ÜV,
Dombóvár -ok,
Dunaújváros -oák,
Gödöllő -osk,
Gyoma-
endrő -oák,
Jászdózsa -oák,
Jászkar-
ajenő -oák,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -kjb,
Kiskunfélegy-
háza -oák,
Miskolc -av,
Pásztó -oák,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Romhány -oák,

Október 13., péntek

Miskolc -ok,
Sásd -oák,

Október 14., szombat

Jászberény -oák,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -kjb,
Kiskundo-
rozma -ok,
Miskolc -ok,
Ózd -oák,
Pécs -ok,
Törökszent-
miklós -oák,

Október 15., vasárnap

Albertirsa -oák,
Albertirsa -av,
Békéscsaba -av,
Böhönye -oák,
Cegléd -oák,
Csorvás -bv,
Dunaföldvár -oák,
Dunaújváros -av,
Heves -oák,
Heves -av+mgv,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -kjb,

Október 19., csütörtök

Ragály -oák,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Október 20., péntek

Boly -oák,
Hódmező-
vásárhely -ÜV,
Komádi -oák,
Miskolc -ok,

Október 21., szombat

Fadd -oák,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -kjb,
Mezőberény -oák,
Miskolc -ok,
Mohács -oák,
Pécs -ok,
Sárbogárd -oák,

Október 22., vasárnap

Békéscsaba -av,

RÖVIDÍTÉSEK

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
csv. = cserépvásár
kjb. = közúti jármű vásár
kuv. = kutyavásár
LNv. = Lovas Napok vására
mgv. = munkagép vásár
nmv. = népművészeti vásár
oá. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirakó vásár
ok. = országos kirakó vásár
osk. = országos sertés- és kirakó vásár
r. = régiségvásár
bv. = termékbemutató és vásár
üv. = ünnepi vásár

Békésszent-
andrás -av,
Csongrád -av,
Dunaújváros -ok,
Fegyvernek -bv,
Jászfákó-
halma -oák,
Jánosháza -bv,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -kjb,
Kiskőrös -oák,
Kunmadaras -oák,
Miskolc -av,
Pásztó -av,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Szeged-
Cserepes sor -kjb,
Szekszárd -oák,
Szolnok -av,
Tokaj -oák,

Kapuvár -oá,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -kjb,
Kondoros -oák,
Mágocs -oák,
Mindszent -oák,
Miskolc -ok,
Pécs -ok,

Október 29., vasárnap

Békéscsaba -av,
Csorna -kjb,
Jászkisér -oák,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -kjb,
Miskolc -av,
Nagykátá -oák,
Nagykőrös -oák,
Orgovány -oák,
Örkény -oák,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Sikátor -bv,
Szeged-
Cserepes sor -kjb,
Szolnok -av,
Verpelét -bv,

Október 30., hétfő

Kecel -oák,
Szécsény -oák,
Verpelét -oák,

Október 31., kedd

Pincehely -oák,

Október 23., hétfő

Tompá -bv,

Október 25., szerda

Miskolc -osk,

Október 26., csütörtök

Szany -ok,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Október 27., péntek

Dévaványa -oá,
Miskolc -ok,

Október 28., szombat

Csanytelek -oák,
Jászárók-
szállítás -oák,

A vásárnapot
összeállította:
Wilhelm István

Kosztics László: Varázsfa

